

การสร้างอิทธิพลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการนโยบายสาธารณะของไทย: กรณีโรงไฟฟ้าพลังความร้อน (ถ่านหิน) กระบี่

เชมภัก ห้วยลึก*

(วันรับบทความ : 31 มีนาคม 2562 /วันแก้ไขบทความ : 7 พฤษภาคม 2562 /วันตอบรับบทความ : 13 พฤษภาคม 2562)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ศึกษาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและวิธีการสร้างอิทธิพลของกลุ่มต่าง ๆ ต่อโครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อน(ถ่านหิน)กระบี่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่าการต่อสู้ของกลุ่มต่าง ๆ เพื่อสร้างอิทธิพลในกระบวนการนโยบายมีความแตกต่างกันทั้งในมิติของกลุ่มและมิติการสนับสนุนหรือคัดค้าน โดย กฟผ. มีอำนาจที่จะส่งผู้แทนเป็นคณะอนุกรรมการฯ และคณะกรรมการต่าง ๆ ตั้งแต่กระบวนการวางแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (PDP) การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน กฟผ. ได้สร้างเครือข่ายผ่านระบบราชการ อดทนงบประมาณให้กิจกรรมหรือโครงการของท้องถิ่น ส่วนผู้ประกอบการเอกชนในจังหวัดกระบี่ส่วนใหญ่นอกจากการสร้างอิทธิพลในกระบวนการนโยบายทางอ้อมโดยที่สนับสนุนเงินให้กลุ่มต่อต้านถ่านหินเป็นค่าเดินทางและอาหารในการชุมนุมแล้ว กลุ่มธุรกิจเอกชนยังรวมกลุ่มกันออกแถลงการณ์ ลงนามและส่งจดหมายถึงนายกรัฐมนตรี อีกทั้งยังสื่อสารทางตรงและลอบบี้กับผู้มีอำนาจในภาคส่วนต่าง ๆ ประชาชนและนักการเมืองท้องถิ่นที่สนับสนุนโรงไฟฟ้าถ่านหินได้กลายเป็นเครือข่ายของ กฟผ. ผ่านการศึกษาดูงานของ กฟผ. อีกทั้งยังมีการขึ้นป้ายสนับสนุนที่หน้าบ้านของตนเอง รวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนและจัดโดย กฟผ. ส่วนประชาชนและนักการเมืองท้องถิ่นที่ไม่เห็นด้วยกับถ่านหินบางส่วนได้ให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง และได้เข้าร่วมการเป็นเครือข่ายกับกลุ่มต่อต้านถ่านหินที่มีบทบาทนำโดย NGOs นักการเมืองระดับชาติเจ้าของพื้นที่อย่างพรรคประชาธิปัตย์ได้ออกแถลงการณ์คัดค้านและข้อเสนอแนะทางอื่นในการผลิตไฟฟ้า และการสร้างอิทธิพลของสื่อมวลชนพบว่าถึงแม้มีความพยายามกดดันจากหน่วยงานภาครัฐแต่สื่อมวลชนก็พยายามนำเสนอข่าวให้รอบด้าน อย่างไรก็ตามสื่อมวลชนยังต้องเผชิญกับข้อจำกัดต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่องการซื้อโฆษณาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ปรากฏว่ายังมีสื่อสาธารณะและสื่อกระแสรองหลายสำนักที่นำเสนอข่าวที่หลากหลายกว่าสื่อกระแสหลัก

คำสำคัญ: กระบวนการนโยบายสาธารณะ/ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ การสร้างอิทธิพล/ โรงไฟฟ้าถ่านหิน

* นักศึกษาระดับปริญญาโท เอกท้องถิ่น, คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Stakeholders Influence on Public Policy Process in Thailand: A Case study of Krabi Coal Power Plant

Kamemaphat Huailuek^{*}

(Received Date : March 31 , 2019, Revised Date : May 7, 2019, Accepted Date : May 13, 2019)

Abstract

The research's purpose is to study stakeholders and how to influence the different groups on the Krabi Coal Power Plant Project. This research is the qualitative study. The results showed that each group struggled for influencing on the policy process. They were different in terms of the group dimension and the dimensions of coal support and opposition. EGAT is authorized to send representatives to the subcommittee and other committees from the drafting process of the PDP and listening to the opinions of the public. Moreover, EGAT builds a network through the bureaucracy and subsidize budget for local activities or projects. Most private sector in Krabi, in addition to influencing on the indirect policy process by providing money to the anti-coal gathering for a travel and food expenses. Moreover, they have the statement, signing and sending a letter to the Prime Minister. It also communicates directly with the lobby and authorities in various sectors. Citizens and local politicians who support coal-fired power plants have become EGAT's network. Through visiting with EGAT and posting support signs at their homes. As well as participating in activities supported and organized by EGAT. For people and many local politicians who oppose the use of coal in electricity production, they supported coal behind the scene and joined the coalition of anti-coal groups, led by NGOs. National Democrat Party politicians who occupied the majority vote in area, they have announced a statement of objections and proposals for alternative ways of generating electricity. Furthermore, the influence of the media, it was found that even though there is a lot of pressure from government agencies, the media was trying to present all sides of the news. However, the media confronted with the restrictions, especially in the purchase of advertising from relevant agencies. It appeared that there are public media and secondary streams that offer news is more various than the mainstream media.

Keywords: Policy Process/ Stakeholder/ Influencing/ Coal Power Plant

^{*} Master of Public Administration, School of Public Administration, National Institute of Development Administration

บทนำ

ความจำเป็นในการใช้พลังงานไฟฟ้านอกจากภาคอุตสาหกรรมแล้ว ไฟฟ้ามีจำเป็นอย่างมากต่อภาคส่วนต่าง ๆ ปริมาณการใช้ไฟฟ้าทั้งต่างประเทศและในประเทศมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นในทุก ๆ ปี หากดูปริมาณการผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยจะพบว่าปริมาณตัวเลขการผลิตและการใช้ไฟฟ้านั้นเพิ่มขึ้นทุกปีโดยส่วนใหญ่แล้วไฟฟ้าในประเทศไทยมาจากการซื้อจากต่างประเทศ คือ ประเทศลาว พม่า และมาเลเซีย โดยในปี 2557 ประเทศไทยผลิตไฟฟ้าได้ 180,945 กิกะวัตต์ชั่วโมง ในปีเดียวกัน ประเทศไทยใช้ไฟฟ้าไปทั้งสิ้น 168,620 กิกะวัตต์ชั่วโมง ส่วนในปี 2558 ประเทศไทยผลิตไฟฟ้าจำนวน 192,189 กิกะวัตต์ชั่วโมง ซึ่งปริมาณการผลิตไฟฟ้าของไทยในปี 2558 เพิ่มขึ้นจากปี 2557 ร้อยละ 3.3 โดยปี 2558 ประเทศไทยใช้ไฟฟ้าไปทั้งสิ้น 174,833 กิกะวัตต์ชั่วโมง เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.6 เมื่อเทียบกับปี 2557 (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, 2559, ออนไลน์)

การเพิ่มขึ้นของความต้องการใช้ไฟฟ้าของประเทศไทย ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ต้องการเพิ่มการผลิตไฟฟ้า ซึ่งมีการกำหนดในแผน PDP 2010 ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3 ให้ภาคใต้มีโรงไฟฟ้าถ่านหินเพิ่มขึ้น 4 แห่งรวมกำลังผลิตติดตั้ง 4,400 เมกะวัตต์ โดย 1 ใน 4 แห่งนั้นคือโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่ เมื่อมีการประกาศรายละเอียดแผนการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนกระบี่และโครงการท่าเทียบเรือคลองรั้วซึ่งเป็นจุดรับถ่านหินที่มาจากต่างประเทศโดยการขนส่งทางเรือ ก็เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ของประชาชนทั้งเรื่องของเส้นทางขนส่งถ่านหินด้วยเรือขนาดใหญ่ผ่านแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งประมงพื้นบ้าน รวมถึงแหล่งอาหารของพะยูนที่มักมากินหญ้าทะเลในบริเวณเกาะศรีบอยา พื้นที่ชุ่มน้ำบริเวณปากน้ำกระบี่ได้รับการรับรองเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศจากอนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention) (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2542, ออนไลน์) ตลอดจนถึงขั้นตอนการเผาไหม้ถ่านหินเพื่อผลิตไฟฟ้าที่ให้เกิดปรอทและโลหะหนักจนเป็นที่กังวลของประชาชนในเรื่องอันตรายต่อสุขภาพ และภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของกระบี่โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากประเทศแถบแอฟริกาใต้ที่อ่อนไหวต่อประเด็นสิ่งแวดล้อมอย่างมาก (ศูนย์ข้อมูล & ข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง (TCIJ), 2557, ออนไลน์)

ความกังวลดังกล่าวทำให้เกิดการต่อสู้ของกลุ่มต่าง ๆ เพื่อสร้างอิทธิพลหรือการทำให้กลุ่มของตนเองได้มีบทบาทในกระบวนการนโยบายครั้งนี้ให้มากที่สุด การเคลื่อนไหวของกลุ่มต่าง ๆ หรือการสร้างอิทธิพลของกลุ่มต่าง ๆ นั้นเป็นสิ่งที่สำคัญ มีบทบาท และในที่สุดก็นำไปสู่การตัดสินใจของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีที่สั่งการให้ยกเลิกการทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) และการประเมินวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA) และยุติการก่อสร้างโรงไฟฟ้าเอาไว้ 3 ปี เพราะเชื่อว่ากระบวนการการมีส่วนร่วมในโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่มีปัญหา (คมชัดลึก, 2560, ออนไลน์) นอกจากนี้การสร้างอิทธิพลของกลุ่มต่าง ๆ นำไปสู่การ

ลงนามในบันทึกข้อตกลงความเข้าใจที่ตรงกัน หรือ MOU ระหว่าง ศิริ จิระพงษ์พันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานกับกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมที่ออกมาชุมนุม เมื่อ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2561 ซึ่งใน MOU ระบุว่าจะยุติกระบวนการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับโรงไฟฟ้าถ่านหินในพื้นที่กระบี่และเทพา รวมไปถึงการให้มีการจัดทำรายงานผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) (กรุงเทพฯ, 2561, ออนไลน์)

โรงไฟฟ้าพลังความร้อน(ถ่านหิน)กระบี่ ที่มีเชื้อเพลิงจากถ่านหินดูเหมือนจะเป็นการช่วยสร้างความมั่นคงทางไฟฟ้าให้เกิดขึ้นในประเทศโดยเฉพาะในภาคใต้ที่ภาคเศรษฐกิจส่วนใหญ่เป็นภาคอุตสาหกรรม ภาคการท่องเที่ยว และภาคธุรกิจบริการ แต่โรงไฟฟ้าพลังความร้อน(ถ่านหิน)กระบี่กลับสร้างความรุนแรง สร้างความขัดแย้ง อีกทั้งยังเกิดปรากฏการณ์ ‘เสียงแตก’ ของกลุ่มต่าง ๆ ทั้งที่เห็นด้วยและคัดค้านถ่านหิน บทความชิ้นนี้จะพาคุณผู้อ่านไปสำรวจกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการสร้างอิทธิพลของกลุ่มต่าง ๆ ที่มีบทบาทต่อโครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อน (ถ่านหิน) กระบี่

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) กลุ่มต่าง ๆ และวิธีการสร้างอิทธิพลของแต่ละกลุ่มต่อกระบวนการนโยบายของโครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อน(ถ่านหิน)กระบี่

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ 3 ด้าน คือ

1.ด้านเนื้อหา มี 2 ประการ ดังนี้

- 1) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนกระบี่
- 2) การสร้างอิทธิพลของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อโรงไฟฟ้าพลังความร้อนกระบี่

2. ด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการฯ แบ่งได้เป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

- 1) หน่วยงานของรัฐ
- 2) ประชาชนในพื้นที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ
- 3) หน่วยงานเอกชนในจังหวัดกระบี่
- 4) นักการเมืองทั้งระดับชาติและท้องถิ่น
- 5) กลุ่ม NGOs
- 6) สื่อมวลชน

3.ด้านระยะเวลา ผู้วิจัยศึกษาตั้งแต่เริ่มกระบวนการนโยบายของโครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อน(ถ่านหิน)กระบี่ ตั้งแต่สิงหาคม 2555 จนถึงการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับการศึกษาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) สำหรับพื้นที่จัดตั้งโรงไฟฟ้าถ่านหินในภาคใต้ ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2561

วิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การสร้างอิทธิพลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการนโยบายของโรงไฟฟ้าพลังความร้อน(ถ่านหิน)กระบี่” เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นเชิงลึก และการต้องการข้อมูลที่เป็นองค์รวม และมุ่งเน้นหาความจริงที่เกิดขึ้นในสภาพธรรมชาติ ผู้ศึกษาจึงใช้กระบวนการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การเก็บข้อมูล ดังนี้

1) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ (Documentary Research) โดยเก็บข้อมูลจากหนังสือ บทความวิชาการ วารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์และข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยส่วนใหญ่จะผ่านทางสื่อออนไลน์ รวมไปถึงสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ทั้งของสื่อมวลชน กลุ่มเคลื่อนไหวและสื่อสิ่งพิมพ์จากหน่วยงานราชการ

2) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการสอบถามที่มีการเจาะลึกในรายละเอียดและคำตอบอย่างถี่ถ้วนพร้อมทั้งสอบถามถึงเหตุผลและการคำอธิบายขยายความอีกด้วย โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ทั้งหมด 29 คน ซึ่งทั้งหมดรับทราบและส่วนใหญ่ยินยอมให้ผู้วิจัยเปิดเผยข้อมูล รายชื่อ ตำแหน่ง และความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ได้

3) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participation Observation) เป็นการสังเกตอยู่ห่าง ๆ ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีทั้งแบบที่ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวและไม่รู้ตัว โดยส่วนใหญ่ที่มีการเข้าไปสังเกตคือการประชุมรับฟังความคิดเห็นของโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่ การชุมนุมของทั้งผู้ที่คัดค้านและเห็นด้วยกับโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่ รวมไปถึงการเข้าร่วมงานประชุมเสวนาที่เกี่ยวข้องโดยผู้วิจัยไม่ได้ออกไปแสดงความคิดเห็นแต่อย่างใด

ผลการศึกษา

การกำหนดนโยบายไม่ควรรวบรัดกำหนดนโยบายสาธารณะโดย ‘ผู้รู้’ เพียงไม่กี่คน โดยเฉพาะประเด็นที่มีผลกระทบจำเป็นต้องมีบทบาทของฝ่ายต่าง ๆ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการนโยบายตามแนวคิดของ ประเวศ วะสี (2552: 16) ต้องมี 8 ฝ่าย ได้แก่ ประชาชนและองค์กรพัฒนาเอกชน สื่อมวลชน นักวิชาการ องค์กรสนับสนุนการวิจัยนโยบาย ภาคธุรกิจเอกชน องค์กรทำงานนโยบาย ฝ่ายการเมือง และผู้แทนองค์กรอิสระ การศึกษาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการนโยบายสาธารณะของโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด 6 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีวิธีการสร้างอิทธิพลต่อกระบวนการนโยบายที่แตกต่างกัน แม้อยู่ในกลุ่มเดียวกันมีทั้งที่เห็นด้วยและคัดค้านถ่านหิน โดยแต่ละกลุ่ม แต่ละแนวคิดมีวิธีการสร้างอิทธิพลที่แตกต่างกันมีรายละเอียดดังนี้

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)

กฟผ. ถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง หรือ Primary Stakeholders คือ บุคคลหรือกลุ่มผู้ได้รับผลประโยชน์จากโครงการโดยตรงตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของโครงการ ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบทางบวกหรือทางลบ ในอดีต กฟผ. มีอิทธิพลในกระบวนการนโยบายอย่างมาก เพราะมีตัวแทนเข้าไปนั่งในคณะอนุกรรมการพิจารณาปรับปรุงแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย เพื่อจัดทำแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย หรือ แผน PDP รวมไปถึงการมีเครือข่ายความสัมพันธ์ในรูปแบบหน่วยงานของรัฐเป็นกลุ่มผลประโยชน์เชิงสถาบัน (Institutional groups) ตามแนวคิดของอัลมอนต์ พาวเวลล์ สตรอม และดาลตัน (จันทรานูช มหากาญจนะ, 2559, น.110-113) ซึ่งมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทำให้เป็นที่ไว้วางใจจากรัฐบาล/ผู้มีอำนาจ กฟผ. จึงเป็นผู้ผลักดันโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินกระป๋องอย่างแข็งขันโดยมองว่าหากมีโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่จะสามารถช่วยประเทศชาติได้อีกทางหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นความเป็นอยู่ของประชาชนไม่ต้องกลัวว่าไฟจะดับ รวมถึงการเป็นตัวช่วยด้านเศรษฐกิจในภาคใต้ที่มีธุรกิจการท่องเที่ยว โรงแรม นอกจากนี้จะเป็นการสร้างงานให้แก่บุคลากรของ กฟผ. และลูกหลานคนกระป๋องอีกด้วย

กฟผ. มองว่าการประท้วงของประชาชนที่คัดค้านถ่านหินนั้นเกิดจากความกลัว ความกังวล และความไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องเทคโนโลยีถ่านหินสะอาด การเห็นแก่ประโยชน์เล็ก ๆ น้อย ๆ ของกลุ่มตัวเอง การคัดค้านเหล่านั้นจะทำให้เกิดปัญหาใหญ่ในระดับชาติ กลุ่มคนคัดค้านจึงควร ‘เสียสละ’ ประโยชน์ส่วนตนที่มีเพียงเล็กน้อยเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ ซึ่งเป็นเรื่องที่ใหญ่กว่ามาก วิมลชัย ไชยมงคล (2561) วิศวกรของ กฟผ. มองว่าโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่มีผลกระทบมีอย่างแน่นอนแต่ไม่เยอะมาก มีผลกระทบเพียงเล็กน้อย ซึ่งป้องกันและแก้ไขได้ สิ่งที่น่าสนใจคือผลประโยชน์ประเทศชาติ ไม่ใช่ประโยชน์ของกลุ่มคนเล็ก ๆ ในพื้นที่ และที่สำคัญหากประชาชนในพื้นที่ได้รับผลกระทบกฟผ. จะมีการชดเชยทั้งกองทุนพัฒนารอบโรงไฟฟ้าซึ่งมี “เม็ดเงิน” สูงมาก ในระหว่างการก่อสร้างเม็ดเงินเข้าสู่กองทุนฯ จำนวน 40 ล้านบาทในทุก ๆ ปี และเมื่อโรงไฟฟ้าสร้างแล้วเสร็จในแต่ละปีจะมีเงินเข้าสู่กองทุนฯ จำนวนสูงถึง 120 ล้านบาท และที่สำคัญที่สุด “ประชาชนในพื้นที่” จะเป็นผู้บริหารกองทุนฯ นั้นเอง นอกจากกองทุนพัฒนารอบโรงไฟฟ้าแล้ว กฟผ. ยังมีงบประมาณโครงการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร หรือ CSR ที่สนับสนุนกิจกรรมของประชาชนในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอในแต่ละปีจำนวน 4 ล้านบาท วิมลชัย กล่าวต่อไปว่าต้องการให้หน่วยงานภาครัฐใช้กลไกของรัฐให้เข้มข้นและมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทยต้องมาช่วยกันทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ บุคลากรหน่วยงานต่าง ๆ เช่น นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้ามาช่วยกันสร้างความเข้าใจกับประชาชน เพราะที่ผ่านมาในเรื่องการทำความเข้าใจกับประชาชนเหมือน กฟผ. เป็นผู้ที่มีความเข้าใจกับประชาชนอยู่ฝ่ายเดียว (สัมภาษณ์, 2561) ผู้วิจัยสืบค้นเว็บไซต์ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของ กฟผ. กระบี่

ทาง <http://krabi.egat.co.th> (2561) พบว่า กฟผ.มีการประชุมชี้แจงให้ความรู้หน่วยงานภาครัฐในจังหวัด รวมถึงกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล นายก อบต. สมาชิก อบต. ผู้นำศาสนา โต๊ะอิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น เช่น เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2561 มีการประชุมให้ความรู้แก่กำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่เหนือคลอง มี กฤตกร สุทธิศักดิ์ ปลัดอาวุโสอำเภอเหนือคลองเป็นประธานการประชุม มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 150 คน ณ ศาลาประชาคมอำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่

นอกจากนี้เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ของ กฟผ. ยังมีการนำเสนอภาพและเนื้อหาเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ กฟผ.ทุ่มงบประมาณให้กับกิจกรรมหรือโครงการของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นการสร้างอิทธิพลต่อโครงสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่โดยการ ‘ซื้อใจ’ ประชาชนรูปแบบหนึ่ง ซึ่งกิจกรรมของ กฟผ.มีมาโดยตลอดโดยเฉพาะในช่วง 3 ปีที่ผ่านมากิจกรรมมีบ่อยขึ้นอย่างมาก “ตัวอย่าง” โครงการ เช่น โครงการแวนแกวที่มีการจัดทั้งหมด 2 วัน คือ วันเสาร์ที่ 21 เมษายน 2561 ณ ศาลาเอนกประสงค์ อบต.ปากส้าย ต.ปากส้าย อ.เหนือคลอง จ.กระบี่ และวันอาทิตย์ที่ 22 เมษายน 2561 ณ โรงเรียนบ้านคลองหมาก ต.คลองขนาน อ.เหนือคลอง จ.กระบี่ มีผู้เข้ารับบริการ ทั้งสิ้น จำนวน 1,228 คน นอกจากนี้ กฟผ. ยังมีการอุดหนุนเงินให้กับองค์กรทางศาสนา ทั้ง การถวายปัจจัย จำนวน 5,000 บาท สนับสนุนโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ประจำปี 2561 เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2561 ของสำนักสงฆ์บ้านทุ่งสาคร หมู่ที่ 4 ตำบลปากส้าย อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่และเมื่อวันที่ 5 - 6 เมษายน 2561 กฟผ.ถวายปัจจัย จำนวน 5,000 บาท สนับสนุนโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ประจำปี 2561 ของวัดธรรมมาวุธสรณาราม (วัดคลองเสียด) หมู่ที่ 6 ตำบลปากส้าย อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ โดยมีพระครูปริยัติธรรมมาวุธ เจ้าคณะอำเภอเหนือคลอง เจ้าอาวาสวัดธรรมมาวุธสรณาราม เป็นผู้รับมอบ นอกจากนี้กฟผ.มอบเงินไม่ทราบจำนวนให้กับชุมชนบ้านควน หมู่ที่ 1 ตำบลคลองขนาน อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ เพื่อสนับสนุนการสร้างศูนย์อบรมจริยธรรมอิสลามประจำมัสยิดบ้านควน โดยมี นายมา หนาบ จงจิตร อิหม่ามมัสยิดบ้านควน เป็นตัวแทนรับมอบ รวมไปถึงการสนับสนุนโครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ศิลปินพื้นบ้านสอนรำมโนราห์ ของแหล่งเรียนรู้อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นศิลปินพื้นบ้าน หมู่ที่ 6 ตำบล ปากส้าย อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ เป็นจำนวนเงิน 30,000 บาท (ฝ่ายประชาสัมพันธ์ โรงไฟฟ้ากระบี่, 2561) อย่างไรก็ตาม ประชาชนในบ้านแหลมหินตั้งข้อสังเกตว่ากิจกรรมหรือโครงการที่ กฟผ.สนับสนุนนั้นมักจะเป็นกิจกรรมหรือโครงการที่กฟผ.อุดหนุนในเฉพาะพื้นที่ที่มีประชาชนให้การ ‘สนับสนุนโรงไฟฟ้าถ่านหิน’ แต่ในพื้นที่ที่มีประชาชนส่วนใหญ่ต่อต้านถ่านหินมักจะไม่มีการเหล่านี้อยู่เลย (สัมภาษณ์, 2561)

บริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริ่ง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด (มหาชน)

บริษัท ทีมฯ เป็นบริษัทที่มักจะได้รับงานจากโครงการของรัฐ อาทิ บริหารโครงการและควบคุมงานก่อสร้างโครงการพัฒนาท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ระยะที่ 2, การสำรวจและออกแบบทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง สายชลบุรี-หนองคาย ตอนชลบุรี (ท่าเรือแหลมฉบัง)-ปราจีนบุรี (ทางหลวงหมายเลข 359) ตอน 1 ส่วนที่ 2, โครงการแก้มลิงคลองมหาชัย-คลองสนามชัย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ การศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วม บริษัท อาเซียนโปแตชชัยภูมิ จำกัด (มหาชน) การศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมของประชาชน โครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมโรงนะเพาเวอร์ 3 (SPP3) เป็นต้น สำนักข่าวอิศรา (2559) รายงานว่า ในช่วงปี 2544-2558 บริษัท ทีมฯ ได้รับว่าจ้างงานของรัฐทั้งสิ้น 80 โครงการ รวมวงเงิน 3,423,590,650 บาท โครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อน(ถ่านหิน)กระบี่ บริษัท ทีมฯ เป็นบริษัทที่ได้รับจ้างเป็นที่ปรึกษาดำเนินการศึกษาและจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ (ท่าเรือขนถ่ายถ่านหิน) วงเงิน 11,699,000 บาท นอกจากนี้ในปี 2555 บริษัท ทีมฯ มีงานอื่น ๆ ที่ได้รับจากกฟผ.อีก ได้แก่ 1) จ้างที่ปรึกษาเพื่อศึกษาและจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการเหมืองแร่ลิคไนต์แม่เกาะคำขอประทานบัตรที่ 14-36/2553 ร่วมแผนผังโครงการทำเหมืองเดียวกันกับประทานบัตรพื้นที่ตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันออกเฉียงใต้ที่แม่เกาะคำ วงเงิน 14,500,000 บาท 2) จ้างที่ปรึกษาเพื่อศึกษาและจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขาแหลมตอนล่าง วงเงิน 7,970,000 บาท 3) จ้างที่ปรึกษาเพื่อศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินสะอาด จ.นครศรีธรรมราช วงเงิน 4,800,000 บาท และ 4) จ้างที่ปรึกษาเพื่อศึกษาและจัดทำรายงานชี้แจงการเปลี่ยนแปลงลักษณะโครงการโรงไฟฟ้าจะนะ วงเงิน 4,442,300 บาท โดยสรุปในปี 2555 ปีเดียวบริษัท ทีมฯ ได้รับงานจาก กฟผ. ด้วยวงเงิน 43,411,300 บาท

ด้วยการเข้าถึงข้อมูลอย่างจำกัดทำให้การศึกษาการสร้างอิทธิพลของบริษัท ทีมฯ ในกระบวนการนโยบายโครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อน(ถ่านหิน)กระบี่เป็นไปอย่างยากลำบาก แต่การสัมภาษณ์สิรินมิตร บุญยืน ผู้บริหารและผู้ดูแลโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อน(ถ่านหิน)กระบี่กล่าวว่า การได้รับความไว้วางใจให้ศึกษาและรับผิดชอบโครงการท่าเทียบเรือขนถ่ายถ่านหินที่ขนส่งมาจากต่างประเทศไม่มีลบลบคมในเลย บริษัทได้รับความไว้วางใจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้จัดทำ EIA/EHIA ซึ่งบริษัทก็จัดทำตามกรอบของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) เป็นผู้กำหนด ซึ่งกรอบการดำเนินการ EIA/EHIA ของ สผ. นั้นเป็นกรอบที่เข้มงวดมาก รัดกุม ละเอียดย และชัดเจนมากแต่บริษัทก็ได้ทำตามกรอบอย่างเคร่งครัด สิรินมิตร กล่าวต่อไปอีกว่า กระบวนการจัดทำ EIA/EHIA ในทางเทคนิคไม่มีปัญหาเกิดขึ้นเลย แต่สิ่งที่ปัญหาเป็นการ

ต่อต้านของประชาชนที่รักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตัวเอง ซึ่งยังไม่มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ หรือหลายคนไม่ได้ทราบข้อมูลจริง ๆ การจัดทำ EIA/EHIA มีปัญหาเรื่องการสื่อสารกับประชาชน ที่การสื่อสารและเรื่องเวลาการรับรู้ของประชาชนที่น้อยเกินไป กล่าวคือประชาชนยังไม่ตกผลึกในเรื่องเหล่านี้จนประชาชนรู้สึกเหมือนถูกบีบคั้น บีบบังคับเลยรู้สึกไม่พอใจ และรวมถึงการสื่อสารของกลุ่มที่คัดค้านเขาสื่อสารถึงประชาชนในวงกว้างได้มากกว่า (สัมภาษณ์, 2561) สิรินิมิตรได้เน้นย้ำถึงเทคโนโลยีใหม่ที่จะนำมาใช้ในโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่ ว่าเป็นเทคโนโลยีแบบใหม่ มีความก้าวหน้าอย่างมาก และการคัดค้านของประชาชนเป็นเพราะประชาชน ‘ติดภาพ’ โรงไฟฟ้าถ่านหินแบบเดิม ๆ ซึ่งเทคโนโลยีไปไกลมากแล้ว และ กฟผ.เขาก็มีการพัฒนา เพิ่มเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ ซึ่งได้ยกตัวอย่างสมาร์ตโฟนที่มีความเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก ถึงในที่สุดเกิดปัญหาขึ้นที่โรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่ ประชาชนได้รับผลกระทบจากการขนส่งถ่านหิน ที่ท่าเรือหรือที่โรงไฟฟ้าเอง ใน EIA/EHIA ก็จะมีการวางมาตรการการแก้ไข บรรเทาผลกระทบไว้เยอะมาก หาก กฟผ.ไม่ปฏิบัติตาม กฟผ.อาจมีความผิดได้ ดังนั้น EIA/EHIA เป็นสิ่งที่ประกันว่า กฟผ.จะรับผิดชอบต่อผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เมื่อถามถึงประเด็นที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าในความเป็นจริง EIA/EHIA จะต้องให้คำตอบว่าต้องสร้างหรือไม่สร้างโรงไฟฟ้า เป็นเหมือนข้อมูลประกอบการตัดสินใจทั้งเรื่องค่าใช้จ่าย ความเหมาะสมทางวิศวกรรม และประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อม (สัมภาษณ์, 2561) อย่างไรก็ตามกรณี EIA/EHIA ของโรงไฟฟ้ากระบี่ถูกมองจากคนกลุ่มหนึ่งว่าเป็นการจัดทำเพื่อเป็น ‘ใบอนุญาตให้สร้าง’ เพราะมีพูดถึงเฉพาะข้อดีและข้อมูลขาดตกบกพร่องหลายประการ สิรินิมิตรได้เน้นถึงเรื่อง ‘วิชาชีพ’ ในการทำ EIA/EHIA รวมถึงการทำหน้าที่นี้จะต้องเกี่ยวข้องกับใบอนุญาตการทำงาน ซึ่งจะไม่เสี่ยงที่จะเอาใบอนุญาต เอาวิชาชีพไปเสี่ยงกับการบิดพลิ้ว แต่ท่านก็ได้ยอมรับว่าใน EIA/EHIA ที่ผ่านมามีจุดที่ได้รับคำแนะนำมาอาจมีส่วนที่ข้อมูลขาดหายหรือไม่เพียงพอ แต่ก็ยังไม่ได้แก้ไขที่ถุกนายกรัฐมนตรียกเลิกไปก่อน” (สัมภาษณ์, 2561)

เจ้าของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดกระบี่

มุตตอผา เกื้อชาติ เจ้าของโรงแรมในพื้นที่เกาะลันตา ซึ่งเป็นเจ้าของโรงแรมที่เคยพาครอบครัวไปชุมนุมต่อต้านถ่านหินที่กรุงเทพฯ โดยก่อนที่จะเข้าร่วมการชุมนุมท่านเคยสนับสนุนเงินให้กับการต่อต้านถ่านหินผ่านกลุ่มที่คัดค้าน ทั้งค่าเดินทางและค่าอาหารหลายครั้ง แต่เมื่อผ่านไปนอกจากการช่วยเรื่องเงินเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอแล้ว จึงได้พาครอบครัวไปร่วมชุมนุมกับเครือข่ายต่อต้านถ่านหินด้วย เหตุผลหลักที่มุตตอผา ได้เข้าร่วมชุมนุมเพราะหลายฝ่ายมักจะใส่ร้ายว่าประชาชนที่ต่อต้านถ่านหินรับเงินมาชุมนุม ตัวท่านเองอยากเป็นผู้ยืนยันว่า เจ้าของโรงแรมก็มาต้านถ่านหิน หากจะจ้างท่านต้องวันละ 1 แสนบาทถึงจะจ้างได้ นอกจากนี้มีผู้ประกอบการจำนวนไม่น้อยที่ช่วยสนับสนุนเงินให้กับกลุ่มต่อต้านถ่านหิน โรงแรมขนาดย่อมประมาณ 22-23 โรงแรม จำนวนเงินที่ได้แต่ละครั้งที่มีการเรียไ้เงินอย่างน้อย ๆ ประมาณ 3 แสนบาท (สัมภาษณ์, 2561) ซึ่งการ

สนับสนุนเงินของโรงแรมต่าง ๆ เป็นการสร้างอิทธิพลต่อโครงการฯ โดยการสนับสนุนเงินซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการต่อสู้โดยการชุมนุมของกลุ่มที่ต่อต้านถ่านหินกระบี่ที่รวมกลุ่มกันแสดงออกซึ่งความคิดเห็นทั้งที่กระบี่และกรุงเทพฯ ซึ่งการสร้างอิทธิพลแบบนี้เป็นการสร้างอิทธิพลทางอ้อม กล่าวคือเป็นการใช้และสื่อสารผ่านเครือข่ายมาสนับสนุนการชุมนุมซึ่งเป็นการสร้างอิทธิพลต่อโครงการฯ โดยตรงซึ่งเป็นช่องทางที่มีความชอบธรรมตามกรอบรัฐธรรมนูญ (บุญศรี ยี่หะ, 2559, น.195-196)

นอกจากนี้ NGOs ระดับแกนนำท่านหนึ่งให้สัมภาษณ์(2561) ว่าฝ่ายต่อต้านถ่านหินมีเครือข่ายเจ้าของธุรกิจโรงแรมที่เป็นเพื่อนหรือรู้จักและมีความสนิทกับผู้มีอำนาจหลายคน ซึ่งบุคคลเหล่านั้นนอกจากสนับสนุนเงินแล้ว ก็มีการพูดคุยกับผู้ที่มีอำนาจให้พยายามคานอำนาจกับรัฐบาลเอาไว้ รวมถึงเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2561 มี 21 องค์กรเอกชนรวมกลุ่มกันออกแถลงการณ์แสดงเจตนารมณ์และส่งจดหมายเปิดผนึกถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน โดยในแถลงการณ์ได้กล่าวถึงนโยบายรัฐที่ก้าวสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน(SDG) ในยุคการพัฒนา 4.0 ที่จะนำพาประเทศไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศที่ใส่ใจการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศตามการลงนามของรัฐบาลในปฏิญญาปารีส ด้วยเหตุนี้การก้าวไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากมีปัจจัยคุกคามต่อความยั่งยืนในพื้นที่อันดามัน จึงขอเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานว่า องค์กรธุรกิจและภาคประชาชนได้ร่วมกันจัดสัมมนาว่าด้วยการประเมินเชิงยุทธศาสตร์เมื่อวันที่ 24 ม.ค.2561 เพื่อระดมความเห็นวายุทธศาสตร์การพัฒนาแบบใดที่จะนำไปสู่ความยั่งยืน การเติบโต การจ้างงาน ได้มากกว่ากันระหว่างการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียวกับการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน มีผลสรุปว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียวควบคู่กับพลังงานหมุนเวียนจะนำไปสู่การเติบโต ความยั่งยืน ได้มากกว่าด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1) ตัวเลขทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวซึ่งว่ามูลค่าการท่องเที่ยว 3 จังหวัดหลักในพื้นที่อันดามัน คือ กระบี่ ภูเก็ต พังงา มีมูลค่าจำนวน 5 แสนล้านบาท ก่อเกิดห่วงโซ่ทางเศรษฐกิจจำนวนมาก

2) จากงานวิจัยของธนาคารแห่งประเทศไทยสาขาภาคใต้เกิดการจ้างงานในสาขาการท่องเที่ยวมากถึง 430,170 ตำแหน่งในปี 2557 ซึ่งเป็นบทพิสูจน์ว่าการท่องเที่ยวสามารถจ้างงานได้จำนวนมากและมีกิจการที่ต่อเนื่องจากการท่องเที่ยวจำนวนมาก

3) ภาคใต้ฝั่งอันดามันมีระบบนิเวศที่มีความสำคัญระดับนานาชาติคือพื้นที่ชุ่มน้ำที่ได้รับการยกย่องให้มีความสำคัญระดับนานาชาติหรือแรมซาร์ไซด์ในจังหวัด ตรัง กระบี่ พังงา ระนอง มีพื้นที่รวมกว่า 1.5 ล้านไร่ ซึ่งเป็นนิเวศที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงอาหารและนิเวศการท่องเที่ยว ด้านธีรพจน์ กล่าวว่า สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวเกาะลันตาได้ทำแบบสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว โดยได้รับการสนับสนุนทางวิชาการจากนักวิชาการมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เพื่อสำรวจความเห็นนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของโรงไฟฟ้าถ่านหิน จำนวน 1,127 คน จาก 30 ประเทศ พบประเด็นสำคัญว่านักท่องเที่ยวร้อยละ 90 ตอบว่าจะไม่กลับมาเที่ยวอีกหากเกิดโรงไฟฟ้าถ่านหินในจังหวัดกระบี่

เจ้าของธุรกิจโรงแรมในพื้นที่จังหวัดกระบี่มีการสร้างอิทธิพลต่อกระบวนการนโยบายสาธารณะในครั้งนี้อยู่ 3 รูปแบบ คือ 1) การร่วมกันสนับสนุนเงินให้แก่กลุ่มต่อต้านถ่านหินซึ่งเป็นการสร้างอิทธิพลฯ ทางอ้อมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมทั้งค่าเดินทาง ค่าอาหาร ซึ่งเจ้าของธุรกิจโรงแรมส่วนใหญ่สร้างอิทธิพลฯ แบบนี้เพราะเป็นการหลีกเลี่ยงแรงปะทะจากอีกกลุ่มได้ดีที่สุด 2) การร่วมชุมนุมกับกลุ่มที่ต่อต้านถ่านหินทั้งที่ในตัวเมืองกระบี่ และกรุงเทพฯ และ 3) การออกแถลงการณ์ในนามองค์กรเอกชนในจังหวัดกระบี่เพื่อแสดงเจตนารมณ์และส่งจดหมายเปิดผนึกถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน ซึ่งแกนนำกลุ่มต่อต้านถ่านหิน กล่าวว่า การออกแถลงการณ์ของกลุ่มเอกชนในกระบี่ทำให้รัฐสนใจ ใส่ใจมากขึ้นเหมือนกัน เพราะพวกเขาถือเป็นแหล่งงบประมาณที่สำคัญของชาติ (สัมภาษณ์, 2561)

ประชาชนกลุ่มสนับสนุนถ่านหิน

ในพื้นที่ ต.คลองขนาน ที่หน้าบ้านมีการติดป้ายสนับสนุนถ่านหิน พบว่าประชาชนที่สนับสนุนถ่านหินส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเครือญาติของผู้นำชุมชน และส่วนใหญ่อยู่ในตำบลคลองขนาน (สัมภาษณ์, 2561) กิจจา ทองทิพย์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 3 ต.ปกาไสย อ.เหนือคลอง จ.กระบี่ ซึ่งร่วมเสวนาวิชาการ "โรงไฟฟ้าถ่านหินเป็นความหวังหรือเป็นปัญหาของภาคใต้" ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2561 กล่าวว่า ตัวเองเป็นตัวแทนคนรอบโรงไฟฟ้า 4 ตำบล โดยเฉพาะตัวเองที่เกิดในปี 2508 โรงไฟฟ้ากระบี่เกิดขึ้นปี 2507 หากโรงไฟฟ้าสร้างมลพิษจริง ๆ ตัวเองคงไม่มีโอกาสมาเรียนอยู่ ณ จุดนี้ ประชาชนที่รอบโรงไฟฟ้ามีความคุ้นชินและคุ้นเคยกับการผลิตไฟฟ้า โดยเฉพาะประชาชนในรัศมีไม่เกิน 5 กิโลเมตร มีคนเห็นด้วยเยอะมาก ระยะเวลากว่า 30 ปีที่มีโรงไฟฟ้าถ่านหินลิกไนต์เป็นช่วงระยะเวลาที่พิสูจน์ได้แล้วว่า คนเหนือคลองยินดีกับการมีโรงไฟฟ้า รวมไปถึงวิถีชีวิตที่ กฟผ.อำนวยความสะดวกนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเปิดตลาดให้พี่น้องในพื้นที่ไปขายสินค้าทางการเกษตร นอกจากนี้ กิจจา กล่าวอีกว่าตนเองมีรายชื่อประชาชน 15,000 รายชื่อคนที่สนับสนุนโรงไฟฟ้าถ่านหินจะเป็นสิ่งยืนยันว่าข้อมูลของฝ่ายตรงข้าม ผิดเพี้ยน เพราะหากมีมลพิษ 15,000 รายชื่อคงไม่เกิดขึ้น แต่ก็มีกลุ่มคัดค้านพยายาม 'บิดเบือนข้อมูลและยึดเย็ดข้อกล่าวหา' เรื่องสิ่งแวดล้อมและมลพิษในพื้นที่มาโดยตลอด อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมายังไม่เคยตรวจพบว่าสาเหตุการเสียชีวิตของคนพื้นที่ว่าเกิดจากปัญหามลพิษจากโรงไฟฟ้า รวมถึงหากโรงไฟฟ้าสร้างปัญหาทางภาครัฐก็มีการเยียวยา การชงเหลืออย่างต่อเนื่องและโรงไฟฟ้าสร้างความเจริญ สร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นให้กับประชาชนบริเวณนั้น สร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ สร้างความรู้ให้กับเยาวชนซึ่งล้วนแต่ได้รับการช่วยเหลือจาก กฟผ. มาโดยตลอด ตนเองจึงขอย้ำว่าโรงไฟฟ้าถ่านหินที่จะสร้างในอนาคต จะเป็นโรงไฟฟ้าที่มีเทคโนโลยีทันสมัย สามารถป้องกันปัญหามลพิษและไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่หลายเรื่องได้สร้างความลำบากใจ ความ

กังวลให้แก่คนในพื้นที่อยู่บ้างโดยเฉพาะการสร้างความขัดแย้งของกลุ่มต่าง ๆ (Facebook Spring News, 2561)

กิจจาได้ให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัยว่า ประชาชนในพื้นที่หลายครัวเรือนพร้อมที่จะ ‘เสียสละ’ เพื่อประโยชน์ของคนทั้งประเทศเพราะประชาชนไม่ได้รู้สึกถึงกระทบจากโรงไฟฟ้า ประชาชนมีชีวิตที่ดีขึ้นเมื่อมีโรงไฟฟ้าโดยเฉพาะในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา กฟผ.มีงบประมาณอุดหนุนกิจกรรมของอบต.และชุมชน โดยเข้าใจว่าเป็นงบประมาณด้าน CSR ของ กฟผ.ให้แก่โครงการของท้องถิ่น โครงการละ 1-3 แสนบาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ของคนในพื้นที่ทั้งกิจกรรมเกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนา กิจกรรมผู้สูงอายุ กฟผ.มักจะสนับสนุนน้ำดื่ม เต็นท์ (สัมภาษณ์, 2561) และอย่างที่ดยกตัวอย่างโครงการที่ กฟผ.สนับสนุนไปข้างต้น นอกจากนี้ประชาชนในตำบลคลองขนาบที่ติดป้ายหน้าบ้านว่า ‘ต้องการถ่านหิน’ จากการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่พบว่า ประชาชนที่ติดป้ายสนับสนุนถ่านหินส่วนหนึ่งก็มีความกลัวผลกระทบทางทะเลและผลกระทบจากการเผาไหม้ แต่การติดป้ายสนับสนุนนั้นเพราะมีญาติเคยทำงานใน กฟผ. และคนของ กฟผ.นำป้ายมามอบให้มาติด เป็นการ ‘ขอช่วย’ ให้ติด และที่บ้านก็รู้สึกเกรงใจเพราะแว่นตาของผู้เฒ่าผู้แก่ก็ได้ฟรีจาก กฟผ. หย้าริมถนนก็ กฟผ.มาตัดแต่งดูแลให้ ซึ่งสอดคล้องกับประชาชนในตำบลปากส้ายท่านหนึ่งที่ติดป้ายสนับสนุนถ่านหินว่า ที่ติดป้ายสนับสนุนถ่านหินเพราะลูกหลานต้องนั่งรถสวัสดิการของ กฟผ.ไปโรงเรียนในตัวเมือง จากที่ต้องจ่ายค่ารถสาธารณะ 1,000 บาทต่อเดือน แต่หากใช้บริการรถสวัสดิการของ กฟผ.จะประหยัดค่าใช้จ่ายได้ จากต้องจ่าย 1,000 บาทต่อเดือนแต่หากได้นั่งรถสวัสดิการของ กฟผ.จ่ายเพียง 1,000 บาทต่อปีเท่านั้นเอง ผู้ให้สัมภาษณ์ผู้นี้ได้กล่าวต่อไปอีกว่า ในอดีตรถสวัสดิการมีไว้สำหรับลูกหลานของผู้ที่ทำงานหรือเคยทำงานอยู่ใน กฟผ. แต่ในปัจจุบันรถสวัสดิการตรงนี้เปิดกว้างมากขึ้นโดยคนนอกสามารถให้คนที่ทำงานหรือเคยทำงานใน กฟผ. ‘ฝาก’ ให้นั่งรถของ กฟผ. ได้ ซึ่งเพราะเหตุผลนี้เองทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่ประสงค์ออกนามผู้นี้ต้องติดป้ายสนับสนุนถ่านหินที่หน้าบ้านของตนเอง (สัมภาษณ์, 2561) กล่าวได้ว่าการหาแนวร่วมโดยการเอื้อประโยชน์บางอย่างให้กับประชาชนของ กฟผ. เป็นสร้างอิทธิพลต่อกระบวนการนโยบายของ กฟผ. เป็นการนำเรื่อง ‘บุญคุณต่างตอบแทน’ มาสร้างเครือข่ายเพราะเป็นสิ่งที่ประชาชนไม่สามารถบอกปฏิเสธได้ แต่อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ครอบครัวผู้ใหญ่บ้านท่านหนึ่งพบว่าในความเป็นจริงก็มีครอบครัวเรือที่ติดป้ายต้องการถ่านหินจากการสนับสนุนการใช้ถ่านหินเพื่อผลิตไฟฟ้าอย่างจริงจังก็มี ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นเครือญาติของผู้นำในท้องถิ่น (สัมภาษณ์, 2561) นอกจากนี้ยังมีการสร้างอิทธิพลโดยการให้ผู้นำชุมชนในฐานะประชาชนคนหนึ่งเป็นตัวแทนมาพูดสนับสนุนในเวทีเสวนาวิชาการที่กรุงเทพฯ อย่างที่ได้กล่าวไปข้างต้นอีกด้วย ซึ่งการได้ไปพูดในที่สาธารณะนอกจากเป็นการสร้างพื้นที่ข่าวแล้ว ยังเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่กลุ่มที่สนับสนุนถ่านหินว่ามีประชาชนที่เข้าร่วมจริง ไม่ใช่กลุ่มที่ถูกจัดตั้งโดย กฟผ. อย่างที่ถูกกล่าวหา

ประชาชนต่อต้านถ่านหิน

กลุ่มคนที่สนับสนุนและเห็นด้วยกับการโครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อน(ถ่านหิน)กระบี่ มักจะประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ประมง เช่น ข้าราชการ พนักงานบริษัท ธุรกิจส่วนตัว เป็นต้น แตกต่างจากกลุ่มที่คัดค้านโรงไฟฟ้าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง (สัมภาษณ์, 2561) โดยเฉพาะคนใน ต.ตลิ่งชัน ที่เห็นว่าความพยายามในการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินขนาดใหญ่สร้างความกลัวให้กับประชาชนอย่างมากโดยเฉพาะเรื่องผลกระทบจากการขนส่งถ่านหินด้วยเรือขนาดใหญ่ และสิ่งนี้เป็น การสร้างความอึดอัดใจแก่คนตลิ่งชัน คือความกลัว ความกังวลไม่มีหน่วยงานไหนมองเห็น และไม่เคย ลงพื้นที่ทำความเข้าใจเลย ชาวประมงตลิ่งชันท่านหนึ่งกล่าวว่า “ประชาชนคนทำมาหากินกับทะเล ไม่ได้มีเงินเดือนที่สูงเหมือนหลาย ๆ คนที่นั่งในห้องแอร์ หากไม่มีทะเลพวกเราก็ทำมาหากินลำบาก ตนรู้สึกเสียใจที่เสียงของประชาชนไม่ถึงหูของผู้มีอำนาจเพราะไม่ว่าจะเป็น นายก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โต๊ะอิหม่ามก็ล้วนได้ไปศึกษาดูงานกับ กฟผ. พวกเขาเชื่อว่าโรงไฟฟ้าถ่านหินจะมี ผลกระทบต่อพื้นที่เพียงน้อยนิดแล้วมา ‘ขายความคิด’ ให้กับประชาชนคนอื่น ๆ แต่อย่าลืมว่าพวก เขามีเงินเดือน ธรรมชาติและทะเลเป็นอย่างไรก็ไม่เดือดร้อน แต่หากผลกระทบเกิดขึ้นในทะเลพวกเรา จะไม่มีกิน พวกเราจะไม่มีรายได้” (สัมภาษณ์, 2561) นอกจากนี้การสร้างความเข้าใจจาก กฟผ. เกี่ยวกับการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินและการขนส่งถ่านหิน ประชาชนส่วนใหญ่บอกว่าไม่เคยพบเห็น การลงพื้นที่ของ กฟผ. อย่างจริงจังสักครั้งเลย โดยวิธีการของ กฟผ. คือการเข้าหาคนที่มติดำแหน่ง สำคัญ ๆ ในตำบล/หมู่บ้าน การเข้าหาผู้นำชุมชนเพราะเชื่อว่าผู้นำชุมชนสามารถสร้างการขึ้นำ ความคิดของคนในหมู่บ้านได้ (สัมภาษณ์, 2561) ประชาชนบ้านคลองยวนหลายคนไม่เคยไปเข้าร่วม ชุมนุมเพราะเกรงกลัวการโดนควบคุมตัว และจะสร้างความลำบากให้กับครอบครัว ที่ผ่านมาเมื่อมีเวที รับฟังความคิดเห็น ดำรวจและทหารมักลงพื้นที่มา “ทำความเข้าใจ” กับคนที่ไม่เห็นด้วยจึงมีความ กลัวและไม่กล้าที่จะออกไปแสดงความคิดเห็น แต่มีการจับกลุ่มพูดคุยกันในหมู่บ้านเมื่อกลุ่มคนที่เคย ไปชุมนุมกลับมาจากการชุมนุมก็มักจะเอาข้อมูลที่ได้รับมาพูดต่อในหมู่บ้าน

นอกจากนี้ยังมีประชาชนที่ไม่เห็นด้วยและเป็นเครือข่ายกับกลุ่ม NGOs ที่มักจะเข้าร่วมชุมนุม โดยเฉพาะชาวประมงที่บ้านแหลมหิน การไปชุมนุมแต่ละครั้งไปร่วมชุมนุมมากกว่า 10 คน เหตุผล การไปชุมนุมต่อต้านถ่านหินนอกจากการรู้จักกับกลุ่ม NGOs แล้ว ประชาชนก็ไม่มีทางเลือกอื่นที่จะ ต่อสู้เพราะประชาชนในพื้นที่มีความกังวลอย่างมากในเรื่องวิถีชีวิตปกติที่อาจเปลี่ยนแปลงไปเมื่อมี โรงไฟฟ้าถ่านหิน เมื่อมีการขนส่งถ่านหินในทุก ๆ วัน เพราะทะเลแถบนั้นเปรียบเสมือนตู้เย็นหรือตู้ ATM ของคนในพื้นที่ เป็นแหล่งทำมาหากินของคนในครอบครัวมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เป็นแหล่งรายได้ ของคนในพื้นที่ที่ใช้เลี้ยงดูและพัฒนาชีวิตหลายชีวิต สร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น บ้านแหลมหินมีพื้นที่ติด ทะเลและเป็นทางผ่านของเรือขนส่งถ่านหินรวมถึงที่ตั้งของท่าเรือบ้านคลองรั้วที่ปัจจุบันเป็นท่าเทียบ เรือขนถ่ายน้ำมันเตาให้เป็นท่าเทียบเรือขนถ่ายถ่านหินเข้าสู่สายพานลำเลียงและลำเลียงสู่โรงไฟฟ้า

ต่อไป ในปัจจุบันวันที่มีเรือขนส่งน้ำมันเตาเข้าสู่ท่าเรือประชาชนก็ต้องเสียเวลาเพื่อรอให้เรือบรรทุกน้ำมันเตาเข้าทำให้เสร็จ เพราะหากมีการออกทะเลในช่วงที่มีเรือบรรทุกน้ำมันเตาแล่นผ่านจะสร้างคลื่นที่ใหญ่มากขึ้นรวมถึงน้ำทะเลที่ขุ่นมากขึ้นซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการเดินเรือโดยเฉพาะการหาปลา หาหอย ซึ่งมีผลกระทบต่อการทำมาหากินของคนในท้องถิ่น (สัมภาษณ์, 2561)

จากการสังเกตในพื้นที่ที่มีการชุมนุมของผู้ต่อต้านถ่านหินพบว่ากลุ่มผู้ชุมนุมมีการบริการข้าวฟรี น้ำฟรี ซึ่งหนึ่งในผู้ชุมนุมกล่าวว่า ตอนอยู่บ้านไม่ค่อยได้ทานแกงเนื้อเพราะมีแต่อาหารทะเล แต่มาชุมนุมก็ได้ทานแกงเนื้อ ที่พักในช่วงการชุมนุมคือวัดแห่งหนึ่งที่ใกล้กับทำเนียบรัฐบาล การชุมนุมครั้งอื่น ๆ ผู้เข้าร่วมชุมนุมหลายคนไปพักกับญาติ บ้างก็ไปเช่าโรงแรมนอน แต่ช่วงหลัง ๆ พักที่วัดก็มีความสะดวกสบายจึงไม่จำเป็นต้องไปนอนที่อื่น (สัมภาษณ์, 2561) ซึ่งการชุมนุมถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างอิทธิพลต่อโครงการฯ เพราะทำให้ประเด็นการต่อต้านถ่านหินได้รับความสนใจจากประชาชนทั่ว ๆ ไปแล้ว การชุมนุมเป็นการสร้างแรงกดดันที่สำคัญที่ทำให้ผู้มีอำนาจการตัดสินใจในตัดสินใจโดยเฉพาะรัฐบาลหันมาสนใจและใส่ใจกับข้อเรียกร้องของกลุ่มซึ่งตามแนวคิดของทฤษฎีการระดมทรัพยากร (Resource Mobilization) ของประภาส ปิ่นตบแต่ง (2552) กล่าวว่าหัวใจสำคัญของทฤษฎีการระดมทรัพยากรคือการอธิบายการเกิดและการพัฒนาขบวนการทางสังคมไปสู่ความเข้มแข็งตลอดจนความสำเร็จของขบวนการทางสังคมด้วย “เงื่อนไขที่เพียงพอ (sufficiency condition)” ซึ่งประกอบไปด้วย 1. องค์การการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement Organization - SMO) 2. การระดมทรัพยากร และ 3. ปฏิบัติการในการเคลื่อนไหว พบว่ากลุ่มต่อต้านถ่านหินมีเงื่อนไขที่เพียงพอต่อการสร้างอิทธิพลต่อกระบวนการนโยบาย เพราะการต่อต้านถ่านหินกระเป๋ามีการจัดตั้งกลุ่มหรือองค์การการเคลื่อนไหวทางสังคมโดยมีชื่อกลุ่มว่า “หยุดถ่านหินกระบี่” เป็นองค์กรหลักในการต่อสู้คัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าฯ และมีการระดมทรัพยากรอย่างที่ได้กล่าวไปว่ามีการร่วมกันบริจาคเงินจากเจ้าของธุรกิจโรงแรมในพื้นที่ อ.เกาะลันตา เพื่อสนับสนุนการชุมนุมของกลุ่มที่ต่อต้านถ่านหิน อีกทั้งยังมีปฏิบัติการที่หลากหลายของกลุ่มเคลื่อนไหว เช่น การอดอาหาร การเดินขบวน การอ่านแถลงการณ์ การยื่นหนังสือและจดหมายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ประชาชนที่ไม่เห็นด้วยกับการสร้างโรงไฟฟ้าฯ แต่ไม่เคยไปร่วมชุมนุมนั้นมีความกลัวผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และด้วยความกลัวที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยทำให้ไม่เคยมีโอกาสรสร้างอิทธิพลต่อกระบวนการนโยบายนี้เลย ซึ่งความกลัวที่เกิดขึ้นจากการ “ทำความเข้าใจ” โดยเจ้าหน้าที่รัฐทำให้ก่อเกิด วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (subject political culture) คือ วัฒนธรรมทางการเมืองที่บุคคลในสังคมสนใจการเมืองบ้าง แต่เข้าใจการเมืองในลักษณะที่ยอมรับอำนาจของผู้ปกครอง ดังนั้น จึงไม่สนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง หรือที่พูดง่าย ๆ ว่า “เขาเอาอย่างไรก็เอาอย่างนั้น” นั่นเอง (ชำนาญ จันทร์เรือง, 2559) อย่างไรก็ตามหากมองอีกมุมหนึ่ง การที่เจ้าหน้าที่รัฐโดยเฉพาะทหารและตำรวจมา “ทำความเข้าใจ” กับประชาชนก็เป็นการสร้าง

อิทธิพลต่อโครงการฯ นั้นอีกรูปแบบหนึ่งโดยการใช้อำนาจรัฐ กฎหมายที่มีบีบบังคับให้ประชาชนไม่กล้าที่จะแสดงออก ส่วนประชาชนที่เป็นเครือข่ายกับกลุ่ม NGOs มีการออกไปร่วมชุมนุมโดยการนำของ NGOs ทั้งในพื้นที่จังหวัดกระบี่และกรุงเทพฯ หลายครั้ง โดยการชุมนุม ประท้วงหรือ การเดินขบวน การเสนอผลการสร้างองค์ความรู้ใหม่ เป็นการเผชิญหน้า (confrontation) ตามแนวคิดเรื่องการเคลื่อนไหวภาคประชาชนสังคมของณรงค์ บุญสวัญชัย (2550, น.16-18)

นักการเมืองระดับชาติ

เจ้าของพื้นที่ทางการเมืองอย่างพรรคประชาธิปัตย์เคยตั้งโต๊ะแถลงการณ์คัดค้านโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่และเทพา เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2560 ที่พรรคประชาธิปัตย์ โดยอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ พร้อมด้วย กรณ์ จาติกวณิช เสนอรัฐบาลการแก้ปัญหาความขัดแย้งเรื่องโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่และเทพา อภิสิทธิ์กล่าวว่า น่าเสียดายในคำชี้แจงของรัฐบาลมีความพยายามบังคับให้คนมองแค่เพียงว่าถ้าไม่มีโรงไฟฟ้าถ่านหิน จะไม่มีไฟฟ้าใช้ซึ่งไม่เป็นความจริง นอกจากนั้นต้องพิจารณาภาพกว้างในระดับโลก ที่รัฐบาลไทยเคยไปประกาศแผนงานในเรื่องคาร์บอนเครดิต ซึ่งหลายประเทศ แม้กระทั่งประเทศจีนก็พยายามลดการพึ่งพาพลังงานถ่านหิน ตนจึงรู้สึกเสียดายที่ไม่มีการพิจารณาเรื่องนี้อย่างจริงจัง แต่เป็นความพยายามที่จะทำตามแผนเดิมที่มีอยู่เท่านั้น ทั้งที่สถานการณ์พลังงานโลกเปลี่ยนมาใช้พลังงานหมุนเวียนกันหมดแล้ว นอกจากนี้มีความพยายามไปมองว่าผู้มาชุมนุมหวังแต่เรื่องสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่เป็นความจริง เขาเสนอทางเลือกเกี่ยวกับพลังงานด้วย และต้องมองด้วยว่าก่อนหน้านี้แม้กระทั่งสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) เคยเสนอให้อันดามันเป็นมรดกโลก แต่รัฐบาลไม่สนใจเรื่องแบบนี้เลย เป็นการไม่มองภาพรวมการพัฒนาจนเกิดความขัดแย้ง ตนเสนอว่าให้ทำที่ อ.เทพา จ.สงขลา ก่อนทำไมต้องมาตัดสินใจว่าเอาถ่านหินที่ จ.กระบี่ทันที ในเมื่อ อ.เทพาสามารถทำได้ (มติชน, 2560)

อภิสิทธิ์ กล่าวต่อว่า ข้อเสนอี่สอดคล้องกับเป้าหมายของการสร้างความมั่นคงทางด้านพลังงานให้แก่ภาคใต้ และลดการพึ่งพาการใช้ก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งยังสามารถดำเนินการได้รวดเร็วยิ่งขึ้น โดยไม่มีการเพิ่มภาระให้แก่ประชาชนผู้ใช้ไฟฟ้าหลักเลี่ยงความขัดแย้งและการเผชิญหน้ากับประชาชนในพื้นที่และกลุ่มอนุรักษ์ ยังจะเป็นวิธีการรองรับการใช้พลังงานหมุนเวียนเพิ่มขึ้นในอนาคต สนับสนุนเกษตรกรในพื้นที่และสอดคล้องกับการประกาศเจตนารมณ์ของรัฐบาล ที่จะลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยพรรคประชาธิปัตย์เสนอแนวทางให้รัฐบาลเร่งก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่ อ.เทพา จ.สงขลา แต่เปลี่ยนการใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงมาเป็นการใช้ก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG) ควบคู่ไปกับการศึกษาความเป็นไปได้ในการสร้างโรงไฟฟ้าที่ จ.กระบี่ โดยใช้ปาล์มน้ำมันเป็นเชื้อเพลิงทางเลือก พร้อมกับลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับพลังงานหมุนเวียน อาทิ โซลาร์เซลล์และพลังงานลม ซึ่งจะเป็นทิศทางของการใช้พลังงานในอนาคตของโลก

อย่างไรก็ตามนักการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ในระดับหัวหน้าและรองหัวหน้าพรรคเท่านั้นที่ออกมาพูดเรื่องนี้ แต่อดีตส.ส.ของพรรคประชาธิปัตย์ในพื้นที่ที่ไม่เคยแสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้เลย

การตั้งโต๊ะแถลงของอดีตนายกา และรองนายกา ถือว่าเป็นการสร้างอิทธิพลต่อโครงการฯ ที่มีพล้อย่างมากเพราะนอกจากจะสร้างพื้นที่ข่าวในช่วงกระแสหลักแล้วยังทำให้ผู้มีอำนาจหันมาสนใจประเด็นนี้มากขึ้น ซึ่งจากการสัมภาษณ์แกนนำกลุ่ม NGOs พบว่าก่อนที่อดีตนายกาฯ จะตั้งโต๊ะแถลงมีการพูดคุยกับหลายกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มผู้ต่อต้านถ่านหินกระบี่ และการแถลงการณ์ของพรรคประชาธิปัตย์ทำให้ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีท่านหนึ่ง ติดต่อเข้ามาพูดถึงและถามถึงความต้องการที่แท้จริง (สัมภาษณ์, 2561) ซึ่งตรงนี้ ถือว่าเป็นการสื่อสารผ่านพรรคการเมือง ซึ่งเป็นไปตามครรลองประชาธิปัตย์ซึ่งพรรคการเมืองจำเป็นต้องอาศัยแรงสนับสนุนจากกลุ่มผลประโยชน์เพื่อการสร้างฐานเสียง การสื่อสารผ่านพรรคการเมืองจึงทำให้พรรคการเมืองได้แสดงบทบาทตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ อย่างเป็นทางการในระบบการเมืองด้วย (บุญอริ ยีหมะ, 2559, น.195-196)

นักการเมืองท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์นักการเมืองท้องถิ่นหลายท่าน พบว่านักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดกระบี่มีความเห็นที่แตกต่างกันอย่างมา ส่วนหนึ่งเห็นด้วยกับถ่านหินและเคยร่วมศึกษาดูงานกับ กฟผ. แต่ส่วนใหญ่ยังไม่แสดงตัว และมีนักการเมืองท้องถิ่นที่แสดงตัวชัดเจนว่าคัดค้าน กิตติชัย เอ่งฉ้วน รองนายกอบจ.กระบี่ ออกตัวคัดค้านถ่านหินตั้งแต่มีข่าวช่วงแรก ๆ อาจเป็นเพราะบ้านที่ท่านเติบโตมา ‘อยู่ใต้ปล่องไฟ’ ของ กฟผ.คือ ตำบลปกาสัย ซึ่งอยู่พื้นที่ติดกับโรงไฟฟ้ากระบี่ นอกจากนี้แล้วครอบครัวของท่านก็คัดค้านโรงไฟฟ้าถ่านหินเช่นเดียวกัน ครอบครัวของท่านเข้าร่วมกับชาวบ้านในพื้นที่ปกาสัยจัดตั้งกลุ่ม ‘พิทักษ์ปกาสัย’ ซึ่งเป็นกลุ่มแรก ๆ ที่คัดค้านโรงไฟฟ้าถ่านหินรวมถึงทำข้อมูลประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนให้คนออกมาต้านโรงไฟฟ้าถ่านหิน ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ออกนามท่านหนึ่งกล่าวว่า อีกเหตุผลที่ท่านรองกิตติชัย ค้านถ่านหินเพราะบ้านท่านได้รับผลกระทบจากโรงไฟฟ้ามาตั้งแต่รุ่นพ่อแม่ ทั้งเรื่องสุขภาพ และชีวิตความเป็นอยู่ เมื่อ กฟผ.ประกาศจะสร้างโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ ครอบครัวท่านจึงออกมาคัดค้านอย่างสุดตัว พ่อแม่ของท่านเคยไปร่วมกับประชาชนนั่งประท้วงคัดค้านโรงไฟฟ้าถ่านหินที่กรุงเทพฯ ด้วย ซึ่งสร้างความประทับใจ เรียกกำลังใจให้แก่ผู้คัดค้านถ่านหินอย่างมาก (สัมภาษณ์, 2561)

นอกจากนี้กิตติชัยได้กล่าวถึงเหตุผลที่คัดค้านโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่ว่า โรงไฟฟ้าถ่านหินไม่เหมาะกับกระบี่อย่างมากเพราะจะทำให้วิถีชีวิตของคนในพื้นที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะชาวประมงที่มีแหล่งทำมาหากินในบริเวณนั้น หากเขาหาปลาไม่ได้ เขาจะเอาเงินจากไหนมาใช้ในแต่ละวัน ไหนลูกหลานที่ต้องเรียนหนังสืออีก ทะเลคือชีวิตของพวกเขา นอกจากนี้ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่กระบี่จะถูกมองว่า ‘สกปรก’ ส่วนรายได้จากนักท่องเที่ยวหายไป ใครจะรับผิดชอบ นี่ยังไม่นับรวมการเผาไหม้ สารต่าง ๆ ที่จะถูกปล่อยออกมาจากปล่องหลังจากการเผาไหม้ กิตติชัยกล่าวต่อว่า

มีนักการเมืองหลายคนที่ทำให้การสนับสนุนกลุ่มต่อต้านถ่านหินอยู่ แต่ไม่กล้าออกตัวเพราะเหตุผลต่าง ๆ กันไป แต่เท่าที่รู้ผู้ใหญ่ในจังหวัดหลายคนก็ต่อต้านถ่านหิน มีผู้ใหญ่ในสภา อบจ.หลายคนเคยมอบเงินสนับสนุนแก่กลุ่มต่อต้านถ่านหินเพื่อเป็นปัจจัยในการเคลื่อนไหว รวมถึงการพูดคุยกันทั้งในจังหวัดและส่วนกลาง หลายคนยังไม่กล้าแสดงจุดยืนอย่างโจ่งแจ้ง แต่หลังม่านก็ช่วยเหลือกัน กล่าวคือนักการเมืองที่ต่อต้านการนำถ่านหินมาผลิตไฟฟ้ามีการสร้างอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยทางตรงคือการแสดงเจตจำนงส่วนตัวไปในที่สาธารณะเลยว่าตนเองคิดเห็นอย่างไร เพื่อสร้างพลังโดยมีตำแหน่งเป็นที่ยืนยัน รวมถึงการสร้างอิทธิพลต่อโครงการฯ ทางอ้อมของนักการเมืองหลาย ๆ คนที่ให้การสนับสนุนเงินอย่างลับ ๆ ให้แก่กลุ่มต่อต้านถ่านหิน (สัมภาษณ์, 2561)

เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2558 กิตติชัย เอ่งฉ้วน รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ ได้รับการแต่งตั้งจาก พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นคณะกรรมการศึกษาการดำเนินโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหิน จังหวัดกระบี่ (ไตรภาคี) ร่วมกับกรรมการท่านอื่น ๆ อีก 28 ท่าน เพื่อร่วมกันหาทางออกปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับถ่านหิน ซึ่งการได้รับการแต่งตั้งในครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นโอกาสในการสร้างอิทธิพลต่อโครงการฯ ในพื้นที่ที่เรียกว่าเป็นช่องทางของระบบราชการ และคณะกรรมการไตรภาคีนี้ก็เป็นช่องทางพิเศษที่ถูกแต่งตั้งขึ้นมา และจะมีการรายงานผลการประชุมขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจนโยบายนี้ในฐานะที่เป็นคณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงาน

นอกจากกิตติชัยที่คัดค้านโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่แล้ว ใน อบจ.กระบี่มีรองนายก อบจ. อีกหนึ่งท่านคือ สฤกษ์พงศ์ เกี่ยวข้อง โดยสฤกษ์พงศ์ได้พูดในเวทีเสวนาวิชาการ "โรงไฟฟ้าถ่านหินเป็นความหวังหรือเป็นปัญหาของภาคใต้" ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2561 ไว้ว่า สถานการณ์ของการก่อสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่เป็นวิกฤตการณ์ของเรื่องการรักษาดี คนเห็นแก่ตัวเพิ่มมากขึ้น จึงไม่เสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประเทศชาติส่วนรวม ไม่เข้าใจสถานะของประเทศ เห็นต่างประเทศที่มีโซลาเซลล์แล้วยากใช้ได้ซึ่งบริบทของประเทศไทยไม่เหมือนกับฝรั่งเศส เยอรมัน หรือญี่ปุ่น แต่ละกลุ่มมีมุมมองแตกต่างกัน NGOs มองเรื่องสิ่งแวดล้อม ประชาชนมองเรื่องต้นทุนและราคา รัฐบาล (กฟผ.) มองที่ความมั่นคงทางพลังงานทำให้เกิดความขัดแย้ง นอกจากนี้สฤกษ์พงศ์ ได้ตั้งคำถามต่อรัฐบาลว่าจุดเริ่มต้นของโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่ เริ่มจากแผน PDP เริ่มจากแผนของรัฐบาลแต่ทำไมในปัจจุบันถึงได้โยนภาระนั้นให้กับ กฟผ. ในความคิดเห็นของท่านมองว่าการพยายามเข้าไปแก้ไขความขัดแย้ง ลงพื้นที่ประชาชนเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่ต้องเป็น “แถวหน้า” ในการทำความเข้าใจกับประชาชนไม่ใช่ กฟผ. แต่ปัจจุบัน กฟผ.กลายเป็นหน่วยงานที่ต้องเป็นเจ้าภาพในเรื่องนี้ (สถาบันพลังงานเพื่ออุตสาหกรรม, 2561)

สฤณีพงศ์ ย้ำว่าตนเองมีความรักชาติ รักแผ่นดินจึงต้องการให้กระบี่มีโรงไฟฟ้าถ่านหิน ให้จังหวัดกระบี่เป็นจังหวัดที่เสียสละให้ตั้งโรงไฟฟ้าที่กระบี่เพราะกระบี่เคยมีโรงไฟฟ้ามาตั้งแต่ปี 2507 และย้ำว่าถ่านหินไม่ได้สกปรกอย่างที่ NGOs เข้าใจ คนกระบี่ไม่ได้กินถ่านหินเป็นอาหาร อาหารที่คนกินเข้าไปหลายอย่างสกปรกกว่าถ่านหินอีก การที่บอกว่าถ่านหินสกปรกแสดงว่าท่านไม่เชื่อมั่นในเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป นอกจากนี้จากการเข้าสัมภาษณ์ผู้บริหารท้องถิ่น 4 ตำบลรอบโรงไฟฟ้ากระบี่ พบว่าทุกคนเคยเดินทางไปศึกษาดูงานร่วมกับ กฟผ. ทั้งในและต่างประเทศแทบทั้งสิ้น และมีความคิดเห็นคือภาครัฐควรใช้กลไกของรัฐผ่านกระทรวงมหาดไทยเข้ามาทำความเข้าใจกับประชาชนให้มากขึ้นกว่าเดิม เพราะประชาชนมักจะเชื่อข้อมูลที่ผิดและบิดเบือน (สถาบันพลังงานเพื่ออุตสาหกรรม, 2561) การสร้างอิทธิพลของนักการเมืองท้องถิ่นที่เปิดเผยมั่วว่าสนับสนุนการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่ จะแตกต่างจากนักการเมืองท้องถิ่นที่ต่อต้านถ่านหิน คือไม่เข้าร่วมชุมนุมกับผู้สนับสนุนถ่านหิน แต่เน้นการร่วมงานเสวนาต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยส่วนราชการ รวมถึงการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนด้วย

กลุ่ม NGOs

อัครเดช ฉากจินดา NGOs ระดับแกนนำต่อต้านถ่านหินกระบี่ กล่าวว่าเริ่มต้นที่ตนเองเข้ามาต่อสู้เรื่องต่อต้านถ่านหินด้วยการถูกทาบถามจาก นายสมนึก กรดเสื่อ แกนนำกลุ่มพิทักษ์ปากสัย เพราะกลุ่มพิทักษ์ ปากสัยต้องการต่อต้านโรงไฟฟ้าอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นการพยายามสร้างและใช้เครือข่าย ตามแนวคิดของบุญอริ ยีมะ, 2559, น.195-196) ซึ่งเป็นช่องทางที่มีความชอบธรรมตามกรอบของรัฐธรรมนูญ หลักจากนั้นกลุ่ม NGOs มีการวางแผนการทำงานกันโดยมีเป้าหมายคือการนำเสนอข้อมูลอีกด้านที่ภาครัฐพยายามปกปิด และเป้าหมายในเรื่องการผลิตไฟฟ้าพลังงานด้วยพลังงานสะอาดก็ตามมา การวางแผนต่อสู้และสร้างอิทธิพลในกระบวนการนโยบายครั้งนี้ นายอัครเดชกล่าวว่าทางกลุ่มต่อต้านถ่านหินจะต้องทำให้เกิดเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อสร้างพลังในการต่อสู้โดยทางกลุ่มได้ลงพื้นที่ร่วมกับมูลนิธิอันดามันเพื่อหาตัวแทนชาวบ้านที่มีลักษณะเหมือน ‘ผู้นำทางจิตวิญญาณ’ ไม่ใช่ผู้นำโดยตำแหน่งมาร่วมกับเครือข่ายฯ เพื่อนำเสนอข้อมูลและชักชวนการแสดงออกต่าง ๆ (สัมภาษณ์, 2561) การพยายามสร้างเครือข่ายมีความสำคัญอย่างมากเพราะนอกจากการเข้าหาประชาชนในพื้นที่แล้ว ทางกลุ่มต่อต้านถ่านหินได้เข้าหานักการเมืองท้องถิ่นที่เห็นด้วย รวมไปถึงนักธุรกิจใจในจังหวัดกระบี่ จนทำให้นักธุรกิจเอกชนต่าง ๆ เห็นด้วยและร่วมกันออกแถลงการณ์ต่อนายกรัฐมนตรีอย่างที่ได้กล่าวไปข้างต้นแล้ว ซึ่งอัครเดช กล่าวว่าการมีเครือข่ายเป็นนักธุรกิจนั้นทำให้ตำรวจและทหารมีความเกรงใจกลุ่มต่อต้านฯ อย่างมากทำให้เกิดการ ‘ปล่อยผ่าน’ ในหลาย ๆ ครั้ง เมื่อมีการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ต่าง ๆ รวมไปถึงกลุ่มนักธุรกิจในจังหวัดก็เป็นแหล่งทุนที่สำคัญของกลุ่มต่อต้านฯ ทุกการเคลื่อนไหวทางกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มเหล่านี้เสมอ ๆ แม้หลายคนไม่ได้ออกตัวอย่างเต็มที่แต่เบื้องหลังก็คอยช่วยเหลืออยู่เสมอ (สัมภาษณ์, 2561)

นอกจากนี้ยังมีการล๊อบบี้ ซึ่งเป็นการโน้มน้าวใจผู้ที่มีอำนาจให้รับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอของกลุ่มผลประโยชน์ ทางกลุ่ม NGOs กล่าวว่าทางกลุ่มไม่เชิงล๊อบบี้แต่เป็นการใช้ช่องทางระบบราชการ ให้คนในกระทรวงต่าง ๆ รวมไปถึงที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีให้รับทราบข้อมูลอีกชุดหนึ่ง ในความเป็นจริงแล้ว ผู้หลักผู้ใหญ่ระดับสูงในรัฐบาลที่มีอำนาจกำหนดนโยบายหลายท่านก็ไม่ได้เห็นด้วยกับถ่านหิน แต่ ‘เงื่อนไข’ ในการยกเลิกยังมีไม่เพียงพอ การที่กลุ่มคนคัดค้านมาชุมนุมจึงเป็นการเพิ่มเงื่อนไขในการยกเลิกถ่านหินไป (สัมภาษณ์, 2561) แต่อย่างไรก็ตาม อัครเดช (2561) กล่าวว่าการที่รัฐบาลถอยเรื่องโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่ ก็เป็นเพียงการพยายามผลักดันปัญหาให้ไกลตัวจากรัฐบาล เพราะปัญหาของรัฐบาลมีเยอะพออยู่แล้ว เห็นได้ชัดว่าการสร้างอิทธิพลต่อโครงการฯ เป็นการสื่อสารผ่านผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดรัฐบาล ซึ่งวิธีการสื่อสารผ่านระบบราชการที่ผสมการล๊อบบี้มีความสำคัญมากเพราะระบบราชการเป็นกลไกหลักในการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ให้แก่รัฐบาลหากบุคลากรในระบบราชการมีความเห็นอกเห็นใจกลุ่มผลประโยชน์แล้วนโยบายสาธารณะต่าง ๆ ย่อมเอื้อให้กลุ่มผลประโยชน์ได้ รวมไปถึงการสื่อสารผ่านสื่อมวลชน โดยเฉพาะโทรทัศน์ (Thai PBS, Springnews, ผู้จัดการ, นิตยสาร Way) และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ โดยกลุ่มต่อต้านฯ ได้สถาปนาตัวเองมาเป็นสื่อโดยการสร้างเพจและรายงานข่าวแบบทันทีที่ไม่ว่าจำเป็นต้องรอให้สำนักข่าวใหญ่ ๆ มาทำข่าว ซึ่งประสบความสำเร็จอย่างมาก เพราะมีผู้ให้ความสนใจแชร์ข่าวจากเพจ ‘หยุดถ่านหินกระบี่’ จำนวนมาก ปัจจุบัน (วันที่ 4 กรกฎาคม 2561) จำนวนผู้ติดตามเพจอยู่ที่ 21,227 การใช้สื่อเหล่านี้จะสร้างแรงสนับสนุนหรือตีมหาชนให้แก่กลุ่มผลประโยชน์เพื่อเป็นแรงกดดันหรือผลักดันให้ผู้มีอำนาจรับรู้ นอกจากนี้ที่กล่าวมาแนวทางกลุ่มต่อต้านฯ มีการสร้างอิทธิพลต่อกระบวนการนโยบายโดยการประท้วง ทางกลุ่มมีการใช้หลายรูปแบบมาก ทั้งการเดินขบวนในวันที่มีการจัดการรับฟังความคิดเห็น การเดินขบวนในตัวจังหวัด การนำเรือมาชุมนุมในบริเวณพื้นที่ป่าชุ่มน้ำ การอดอาหาร เป็นต้น ซึ่งการประท้วงจะทำให้สื่อมวลชนหลักและประชาชนทั่ว ๆ ไป รวมถึงผู้มีอำนาจหันมาสนใจกลุ่มผลประโยชน์มากขึ้น และการสร้างอิทธิพลประการสุดท้ายคือ การใช้ช่องทางการสื่อสารผ่านพรรคการเมือง นาย อัครเดช ได้กล่าวว่าทางกลุ่มเคยได้เข้าพบอดีตนายกรัฐมนตรีและหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เพื่อแจ้งให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น รวมไปถึงเพื่อให้ นักการเมืองซึ่งมีบทบาทในพื้นที่ได้มีปฏิกิริยาเพื่อส่งผ่านไปยังผู้มีอำนาจเพื่อเป็นการสร้างอิทธิพลต่อกระบวนการนโยบายอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งวิธีการนี้ก็ทำให้เกิดการตั้งโต๊ะแถลงข่าวของอดีตนายกฯ และอดีตรองนายกฯ ที่ต่อต้านการผลิตไฟฟ้าจากถ่านหินและมีข้อเสนออื่นซึ่งได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

การชุมนุมของกลุ่มต่อต้านถ่านหินถูกมองว่าเป็น ‘มีอบมีเส้น’ เพราะในกลุ่มต่อต้านฯ มี หม่อมหลวง รุ่งคุณ กิตติยากร ซึ่งเป็นบุตรของ หม่อมราชวงศ์เกียรติคุณ กิตติยากร ทำให้ตำรวจ ทหารไม่ค่อยเข้ามา ‘จัดการ’ หลายครั้งยังได้รับการอำนวยความสะดวกไปด้วย ซึ่ง NGOs ระดับแกนนำกล่าวกับผู้วิจัยว่า ตนเองก็รู้สึกเหมือนกันว่ากลุ่มต่อต้านถ่านหินมีเส้น เพราะสามารถมาชุมนุมหลาย ๆ วัน

รอบทำเนียบได้ซึ่งหากเป็นมือคนอื่นคงโดนจัดการไปบ้างแล้ว (สัมภาษณ์, 2561) สอดคล้องกับข้อสังเกตของไบตองแห่ง (ข้าวสด, 2560)

กลุ่ม NGOs มีการสร้างอิทธิพลต่อโครงการฯ ที่สำคัญเลยก็คือการสร้างและใช้เครือข่ายต่าง ๆ ที่กลุ่มมีโดยเฉพาะจากนักการเมืองท้องถิ่น นักธุรกิจ ซึ่งคนกลุ่มนี้ล้วนแต่ทำให้การจัดกิจกรรมในพื้นที่เป็นไปอย่างง่ายมากขึ้น เป็นเสมือนกลุ่มคนที่คอยต่อรองกับผู้มีอำนาจและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้กับกลุ่มต่อต้านถ่านหิน รวมไปถึงการที่กลุ่มต่อต้านถ่านหินมีบุคคลที่มาจากราชสกุลที่คอยช่วยเหลือและเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอจนเกิดปรากฏการณ์ปล่อยผ่านได้หลายกิจกรรม และการได้พูดคุยกับอดีตนายกรัฐมนตรีจนทำให้เกิดการตั้งโต๊ะแถลงการณ์ของอดีตนายกฯ และอดีตรองนายกฯ ซึ่งทำให้ภาพของกลุ่มต่อต้านถ่านหินถูกจับตามอง และถูกให้ความสนใจมากขึ้น ส่วนนักวิชาการ

สื่อมวลชน

การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนมีการนำเสนอข่าวอย่างต่อเนื่องเน้นการนำเสนอข่าวในช่วงการประชุมของทั้ง 2 ฝ่ายแต่ด้วยการชุมนุมของฝ่ายต่อต้านถ่านหินมาบ่อยครั้งกว่าทำให้ดูเหมือนว่ามีการนำเสนอข่าวของฝ่ายต่อต้านถ่านหินมากกว่า อีกทั้งในสื่อกระแสหลักทั้งโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ยังมีการนำเสนอข่าวความจำเป็นในการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินอยู่บ้าง ซึ่งให้เหตุผลเรื่องการรับซื้อไฟฟ้าจากต่างประเทศซึ่งมีความเสี่ยงมีต่างประเทศหยุดการผลิตหรือหยุดส่งกระแสไฟฟ้า รวมถึงความจำเป็นด้านการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคใต้ (ไทยรัฐ, 2558) และการนำเสนอข่าวการชุมนุมของกลุ่มต่าง ๆ ในช่วงที่มีการชุมนุมเรียกร้อง แต่ไม่ค่อยพบเจอการนำเสนอและถกเถียงกันในประเด็นการถกเถียงถึงความจำเป็นในการใช้เชื้อเพลิงถ่านหินในการผลิตไฟฟ้า อย่างไรก็ตามมีช่อง Thai PBS และสื่อกระแสรองในโลกออนไลน์จำนวนหนึ่ง อาทิ way magazine, TCIJ, The Momentum เป็นต้น ที่นำเสนอข่าวในการให้ข้อมูลอีกด้านหนึ่งซึ่งขัดแย้งหรือถอดข้อมูลที่ กฟผ. มักจะนำเสนอ เช่น ศักยภาพของการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทางเลือก ผลเสียของถ่านหิน การตั้งคำถามกับคำว่าถ่านหินสะอาด เป็นต้น ซึ่งจากการสัมภาษณ์อดีตนักข่าวสายสิ่งแวดล้อมท่านหนึ่ง พบว่าปัญหาการนำเสนอข่าวของช่องต่าง ๆ มีข้อจำกัดอย่างมากโดยเฉพาะเม็ดเงินจากการซื้อโฆษณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางสังคม เพราะสำนักข่าวหลายแห่งก็มี “ความเกรงใจ” และ “เกรงกลัว” ว่าการนำเสนอข่าวจะกระทบต่อการซื้อโฆษณา แต่การที่ช่อง Thai PBS สามารถนำเสนอข่าวได้อย่างต่อเนื่องเพราะ Thai PBS เป็นช่องสาธารณะไม่จำเป็นต้องมีรายได้จากการซื้อโฆษณาทำให้ความเกรงและเกรงกลัวในเรื่องรายได้นั้นไม่มีเลย จึงทำให้มีการนำเสนอข่าวในประเด็นทางสังคมได้อย่างอิสระกว่าช่องอื่น ๆ รวมไปถึงการที่ Thai PBS มีสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ Thai PBS ซึ่งคอยตรวจสอบการนำเสนอข่าวต่าง ๆ ให้รอบด้าน ส่วนสื่อกระแสรองในโลกออนไลน์ที่นำเสนอข่าวในประเด็นนี้เป็นเพราะการมีนักข่าวที่สนใจเฉพาะด้าน คือการให้ความสำคัญกับประเด็นด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการต่อสู้ภาคประชาชน ด้านโครงการของรัฐทำให้มีการนำเสนอข่าวประเภทนี้อย่างต่อเนื่อง รวม

ไปถึงการ ‘โฆษณาแฝง’ ของ กฟผ. ที่มักจะมาในรูปแบบการเชิญสื่อมวลชนไปดูขั้นตอนการผลิตไฟฟ้า ถ่านหิน การเชิญไปดูโรงไฟฟ้าในที่ต่าง ๆ และการแถลงข่าวของ กฟผ. ซึ่งนักข่าวท่านนี้กล่าวว่าสิ่งเหล่านี้คือ โฆษณาแฝงของ กฟผ. ที่จะใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ซึ่งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ จำเป็นต้องนำเสนอข่าวไปตามที่เห็น (สัมภาษณ์, 2561) อย่างไรก็ตามเป็นที่ตั้งข้อสังเกตว่า ประชาไท ซึ่งเป็นสื่อทางเลือกที่มักจะตั้งคำถามต่อประเด็นเชิงโครงสร้างของสังคมไทยแต่กลับนำเสนอข่าวในเรื่องโรงไฟฟ้าถ่านหินกระป๋องน้อยมาก และมาเน้นการนำเสนอข่าวของกลุ่มต่อต้านถ่านหินในช่วงหลังรัฐประหาร 2557 มากขึ้น NGOs ระดับแกนนำคนหนึ่งได้คาดเดาเหตุผลว่าอาจเป็นเพราะแกนนำกลุ่มต่อต้านถ่านหินคนสำคัญอย่าง ประสิทธิ์ชัย หนูนวน ซึ่งเคยเข้าร่วมการชุมนุมกับกลุ่ม กปปส. และมีความสนิท/รู้จักกับหลาย ๆ คนใน กปปส. ด้วยเหตุตรงนี้เองก็อาจเป็นเหตุผลว่าทำไม ประชาไทถึงนำเสนอข่าวในประเด็นนี้น้อยกว่าที่ควรจะเป็น แต่ในช่วยหลังการรัฐประหารก็มีการนำเสนอข่าวในประเด็นนี้เพิ่มมากขึ้น (สัมภาษณ์, 2561)

อดีตนักข่าวสายสิ่งแวดล้อมกล่าวต่อการนำเสนอข่าวของสายสิ่งแวดล้อมมักจะเป็นไปคนละทางกับข่าวสายเศรษฐกิจ คือเป็นที่รู้กันในสื่อมวลชนว่าสายเศรษฐกิจมักจะมี การนำเสนอข่าวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านพลังงาน เหตุผลทางเศรษฐกิจมากกว่าการนำเสนอข่าวอื่น ๆ (สัมภาษณ์, 2561) นอกจากนี้บรรณาธิการสื่อออนไลน์ฉบับหนึ่งให้ข้อมูลว่ามี ‘ผู้ใหญ่ในกระทรวงพลังงาน’ ติดต่อกับและเชิญไปทานข้าวพร้อมกับสอบถามถึงความเชื่อด้านพลังงานว่าสนใจในพลังงานแบบใด และให้ข้อมูลถึงความจำเป็นและสำคัญในการใช้พลังงานถ่านหินผลิตไฟฟ้า แต่ก็ไม่ได้มีการพูดถึงการขอซื้อโฆษณาหรือขอให้นำเสนอข่าวในส่วนของคุณสมบัติของ กฟผ. แต่อย่างไร (สัมภาษณ์, 2561)

สื่อมวลชนกระแสหลักมีความเกรงกลัวและเกรงใจในการนำเสนอข่าวอย่างมาก เพราะมีเรื่องเงินและการซื้อโฆษณาเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้การนำเสนอข่าวของสื่อกระแสหลักในเรื่องการวิเคราะห์ข้อดี/ข้อเสียของการผลิตไฟฟ้าโดยถ่านหินมีน้อยมาก และเน้นไปการนำเสนอข่าวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากกว่า เช่น ข่าวการชุมนุมของกลุ่มที่ต่อต้านและสนับสนุนถ่านหิน อย่างไรก็ตามในสื่อกระแสรองหรือสื่อออนไลน์ รวมถึงสื่อสาธารณะที่ไม่ได้รายได้จากการขายโฆษณามีการนำเสนอข่าวที่เยาะแยะและลึกลับกว่า โดยสื่อกระแสรองและสื่อออนไลน์ที่หันมาสนใจเรื่องนี้เพราะมีนักข่าวที่สนใจเฉพาะด้าน และรายได้ขององค์กรมาจากแหล่งอื่นไม่ใช่การขายโฆษณา รวมไปถึงช่องสาธารณะอย่าง Thai PBS มีสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ Thai PBS ซึ่งคอยตรวจสอบการนำเสนอข่าวต่าง ๆ ให้รอบด้าน รวมถึงการมีรายได้จากภาษีสรรพสามิตทำให้สะดวกใจในการนำเสนอข่าว สิ่งเหล่านี้ของสื่อมวลชนถึงแม้ไม่ใช่การสร้างอิทธิพลต่อกระบวนการนโยบายสาธารณะโดยตรงแต่การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนก็เป็นสิ่งหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการนโยบายสาธารณะ เพราะอย่างน้อยก็เป็นตัวกลางในการนำข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ไปสู่ประชาชน ตามแนวคิดของประเวศ วะสี (2552, น.16) ที่มองว่าสื่อมวลชนเป็นหนึ่งในผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการนโยบายสาธารณะเพราะเป็นตัวกลางที่

เชื่อมความรู้สึกนึกคิดของสังคมเปรียบเสมือนระบบประสาทรับรู้ของสังคม สื่อมวลชนจึงเป็นหนึ่งในฝ่ายที่สำคัญสำหรับกระบวนการนโยบายสาธารณะ ซึ่งอาจจะมีบทวิเคราะห์ของตัวเอง นำเสนอเปรียบเทียบกับต่างประเทศ และรวบรวมความคิดเห็นของประชาชน

สรุป

โรงไฟฟ้าในพื้นที่ภาคใต้มีความจำเป็นอย่างมากในการสร้าง เพราะปริมาณการใช้ไฟฟ้า โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคใต้เพิ่มสูงขึ้นทุกปี จากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และภาคบริการ แต่การผลิตไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงชนิดใดก็เป็นสิ่งที่ควรได้รับการพูดคุยจากทุกฝ่ายอีกครั้งหนึ่ง รวมถึงการให้เวลาสำหรับการตกลึกทางความคิดของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากกว่าการเร่งรัดอย่างที่เป็นมา โดยปัญหาของนโยบายนี้เกิดจาก 4 ประการ คือ 1.การกำหนดนโยบาย ออกแบบนโยบาย และตัดสินใจเลือกนโยบายมาจากส่วนกลางโดยเฉพาะแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (PDP) ที่ถูกกำหนดโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดย กบง. 2.การสื่อสารของภาครัฐผิดพลาดคือเน้นการสื่อสารที่กับผู้นำชุมชน ไม่ได้ทำความเข้าใจกับประชาชนโดยตรง 3.การที่ภาครัฐไม่สนใจผู้ที่คัดค้าน มองว่าผู้คัดค้านเป็นศัตรู ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างมากในการดำเนินนโยบายสาธารณะที่อาจมีกระทบในวงกว้างแบบนี้ 4.การมีส่วนร่วมที่ล้มเหลว ในเวทีการรับฟังความคิดเห็นถูกปิดกั้นด้วยกองกำลังของเจ้าหน้าที่ไม่อนุญาตให้กลุ่มที่คัดค้านมาร่วมเวที และเวทีรับฟังความคิดเห็นได้กลายเป็นเวทีประชาสัมพันธ์โครงการของ กฟผ.

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) มีการสร้างอิทธิพลในกระบวนการนโยบายโดยการมีผู้แทนอยู่ในคณะกรรมการการจัดทำและอนุมัติแผน PDP ทำให้ กฟผ. มักจะได้รับผลประโยชน์จากนโยบายสาธารณะนี้ แต่เมื่อเกิดการต่อสู้ของกลุ่มต่าง ๆ เพื่อสร้างอิทธิพลในนโยบายการใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า อิทธิพลของ กฟผ. ลดน้อยถอยลงอย่างมากจากที่แผนการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่จะเริ่มในปี 2558 กฟผ. จึงมีการใช้เครือข่ายผ่านนักการเมืองท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน โต๊ะอิหม่ามในการสร้างความเข้าใจกับประชาชนในท้องถิ่น โดยการพากลุ่มบุคคลที่อยู่ในเครือข่ายของ กฟผ. ไปศึกษาดูงานโรงไฟฟ้าต่าง ๆ ทั้งในและนอกประเทศ รวมไปถึงการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจกับหน่วยงานรัฐและหน่วยงานอื่น ๆ นอกจากนี้ กฟผ. ยังมีการทุ่มงบประมาณโดยการอุดหนุนโครงการของท้องถิ่นในพื้นที่รอบโรงไฟฟ้า และการที่ กฟผ. หน่วยงานภาครัฐก็มีการขอความร่วมมือจากทั้งตำรวจและทหารในการดูแลรักษาความปลอดภัยในช่วงที่มีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นอีกด้วย

การสร้างอิทธิพลของผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนในจังหวัดกระบี่ สร้างอิทธิพลโดยการสนับสนุนเงินให้แก่กลุ่มต่อต้านถ่านหิน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางและอาหารสำหรับผู้ชุมนุม รวมไปถึงการพูดคุยกับผู้หลักผู้ใหญ่ที่มีอำนาจในจังหวัดกระบี่ และการลงนาม ออกแถลงการณ์ร่วมกันเพื่อ

ส่งจดหมายที่เขียนถึงความต้องการของกลุ่มธุรกิจเอกชนในจังหวัดกระบี่ไปยังรัฐบาล ส่วนประชาชนที่เห็นด้วยกับโรงไฟฟ้าถ่านหิน ซึ่งมักจะเป็นกลุ่มบุคคลในเครือข่ายของ กฟผ. ซึ่งเกิดจากการจูงใจของ กฟผ. อีกทั้งยังมีการล่อลวงซื้อผู้สนับสนุน ดิดป้ายสนับสนุนถ่านหินที่หน้าบ้าน นอกจากนี้มีงบประมาณที่ได้จาก กฟผ. เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่น ส่วนประชาชนที่ต่อต้านถ่านหินมีการรวมตัวกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการชุมนุมและการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในชุมชน ในตัวจังหวัดกระบี่และหน่วยงานราชการที่กรุงเทพฯ หลังจากการชุมนุมมีการพูดคุยในประเด็นต่าง ๆ ในหมู่บ้านซึ่งเป็นการกระจายข่าวและข้อมูลอีกทางหนึ่งด้วย

นักการเมืองระดับชาติโดยพรรคการเมืองที่มีบทบาทในพื้นที่อย่างพรรคประชาธิปัตย์ โดยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะร่วมกับนายกรณ์ จาติกวณิช ได้ออกแถลงการณ์แนะนำรัฐบาลให้สร้างโรงไฟฟ้าแอลเอ็นจีและโรงไฟฟ้าน้ำมันปาล์มแทนถ่านหินแต่ไม่ปรากฏการแสดงจุดยืนของอดีตส.ส.ในพื้นที่เลย ส่วนนักการเมืองท้องถิ่นมีบทบาทในการนำประชาชนมาแสดงจุดยืนทั้งสนับสนุนและคัดค้านโรงไฟฟ้าถ่านหิน รวมไปถึงการไปนั่งในคณะกรรมการต่าง ๆ ที่รัฐบาลแต่งตั้งเพื่อหาทางออก ส่วนบทบาทของ NGOs และนักวิชาการมีการออกมาแสดงความคิดเห็น นำเสนอข้อมูลอีกชุดหนึ่ง โดยเฉพาะผลกระทบหากมีโรงไฟฟ้าถ่านหินเกิดขึ้นโดยการนำเสนอข้อมูลผ่านช่องทางออนไลน์เพื่อส่งสารไปยังประชาชนให้มากที่สุด รวมไปถึงความพยายามในการลอบบี้หรือการสื่อสารผ่านระบบราชการ การสื่อสารผ่านสื่อมวลชน การสื่อสารผ่านพรรคการเมืองและการพยายามจูงใจบุคคลที่มีชื่อเสียงเข้าร่วมด้วย ซึ่งการสร้างอิทธิพลต่อกระบวนการนโยบายเหล่านี้ก็ยังคงเป็นสิ่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

นอกจากนี้จากการลงพื้นที่ ผู้วิจัยพบว่าประชาชนในตำบลปกาสัยท่านหนึ่งประกอบอาชีพค้าขายในชุมชนกล่าวว่า ประเด็นเรื่องโรงไฟฟ้าถ่านหินได้สร้าง ‘ความขัดแย้งใหม่’ ขึ้นมาในชุมชนซึ่งเป็นความขัดแย้งที่ใหญ่และกำลังเป็นที่ถกเถียงอย่างมาก คือกลุ่มคนที่เห็นด้วยและคัดค้านโรงไฟฟ้าถ่านหินไม่สามารถพูดคุยกันอย่างเป็นปกติหรือเป็นอย่างที่ปรารถนา คนที่เป็นเครือญาติกันก็ไม่สามารถพูดคุยกันได้อย่างปกติ ตัวอย่างคือในวันที่คนในหมู่บ้านมีงานเลี้ยงไม่ว่าจะเป็นงานแต่งงาน งานบวช หรืองานสำคัญต่าง ๆ ประชาชนแต่ละกลุ่มมีการแยกกันนั่งอย่างชัดเจน ฝั่งหนึ่งเป็นคนต้องการโรงไฟฟ้าถ่านหิน อีกฝั่งหนึ่งเป็นคนที่ต่อต้าน ซึ่งปรากฏการณ์นี้ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ได้เกิดขึ้นหลังจากมีประเด็นโรงไฟฟ้าถ่านหินเข้ามา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กระบวนการนโยบายในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ครบทุกกลุ่ม โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ซึ่งจะต้องเสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบและต้องอยู่กับโครงการไปตลอด

ชีวิต ดังนั้นการกำหนดนโยบายในขั้นตอนแรกควรที่จะให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น และกระบวนการการมีส่วนร่วมต้องโปร่งใส ไม่ใช่การใช้เครือข่ายของตนเองมาสวมรอยการมีส่วนร่วม ซึ่งการมีส่วนร่วมแบบสวมรอยหรือจัดตั้งไม่ได้ช่วยอำนวยความสะดวกแก่กระบวนการนโยบาย รังแต่สร้างปัญหา สร้างความขัดแย้งใหม่ ๆ ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อทั้งกระบวนการนโยบาย ชุมชน และสังคมโดยรวมเลย ประเด็นไฟฟ้าในภาคใต้ไม่เพียงพอกว่าภาครัฐไม่ควรโยนคำถามลงในพื้นที่ว่า ‘จะเอาไหมถ่านหิน’ แต่ภาครัฐควรโยนคำถามให้ชุมชนว่า ‘ไฟฟ้าไม่เพียงพอ คนภาคใต้จะอย่างไรกันดี’ ซึ่งการโยนคำถามแบบหลังจะทำให้เกิดการพุดคุย การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง รวมไปถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลชุดอื่นหรือทางเลือกอื่นด้วย ไม่ใช่การปิดกั้นข้อมูลข่าวสารและเกิดการ ‘โฆษณา’ ข้อมูลฝ่ายเดียว และภาครัฐโดยเฉพาะรัฐบาลเมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐควรเป็นเวทีกลางให้กับการแสดงความคิดเห็น ถกเถียงอย่างเสรี ไม่ใช่การใช้อำนาจรัฐที่มีอำนาจความสะดวกให้กับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และปิดกั้นอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งจะเป็นการสร้างปัญหาเพิ่มขึ้นอีก

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในอนาคต

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด 7 กลุ่ม ซึ่งถือว่าเยอะมาก ทำให้หลายกลุ่มผู้วิจัยไม่ได้ข้อมูลที่เจาะลึกเพียงพอเนื่องจากเงื่อนไขทางด้านเวลา งบประมาณ และผู้ให้ข้อมูล ดังนั้นงานวิจัยในอนาคตอาจศึกษาเจาะลึกในแต่ละกลุ่มของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อสร้างงานวิจัยที่มีข้อมูลเชิงลึกมากกว่างานชิ้นนี้

2. งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการนโยบายด้านพลังงาน ซึ่งการสร้างอิทธิพลต่อกระบวนการนโยบายอาจแตกต่างจากการสร้างอิทธิพลต่อกระบวนการนโยบายอื่น ๆ และอาจไม่สามารถอธิบายการสร้างอิทธิพลต่อกระบวนการนโยบายอื่น ๆ ได้ ดังนั้นงานวิจัยในอนาคตอาจศึกษาการสร้างอิทธิพลต่อกระบวนการนโยบายสาธารณะอื่น ๆ เพื่อสร้างความหลากหลายและสามารถสร้างรูปแบบที่เป็นสากลมากขึ้น

3. การศึกษาของผู้วิจัยพบว่าจากการพยายามก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงนั้นได้สร้างความขัดแย้งใหม่ขึ้นมา ดังนั้นประเด็นความขัดแย้งใหม่ในพื้นที่ที่มีการพัฒนาโครงการโดยภาครัฐเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาอย่างมาก หากมีการศึกษาประเด็นนี้ในอนาคตน่าจะเป็นสิ่งที่สำคัญต่อวงวิชาการในประเทศไทย

บรรณานุกรม

- กรุงเทพธุรกิจ. (2561, กุมภาพันธ์ 20). *มีอบฯเฮ! รมว.พลังงานเซ็นMOU สั่ง กฟผ.ศึกษาโรงไฟฟ้า ถ่านหินฯใหม่*. สืบค้นจาก <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/793049>
- กองประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์ โรงไฟฟ้ากระบี่. (2559, กุมภาพันธ์ 19). *ข่าวสารกิจกรรม ร่วมกับชุมชนเพื่อชุมชน*. สืบค้นจาก <http://krabi.egat.co.th/home/index.php/en/news/community>
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. (2557, มีนาคม 4). *Thailand's Energy Situation in 2014*. สืบค้นจาก <http://www.eppo.go.th/info/cd-2015/pdf/cha1.pdf>
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. (2558, สิงหาคม 2). *6 คำถามโรงไฟฟ้าถ่านหิน ที่สังคมต้องการ คำตอบ*. สืบค้นจาก https://www.egat.co.th/index.php?option=com_content&view=article&id
- คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน. (2555, มิถุนายน 1). *สรุปแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. 2555-2573 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3)*. สืบค้นจาก <http://www.erc.or.th/ERCWeb2/Upload/Document/PDP2010-Rev3-Cab19Jun2012-T.pdf>
- คมชัดลึกออนไลน์. (2560, กุมภาพันธ์ 27). *นายกฯสั่งยกเลิก EIA และ EHIA โรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่*. สืบค้นจาก <http://www.komchadluek.net/news/regional/262174>
- จันทรานุช มหากาญจนะ. (2559). *การเมืองและการบริหารเปรียบเทียบ กรอบทฤษฎีพื้นฐานเพื่อการวิจัย*. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชำนาญ จันทร์เรือง (2559, พฤษภาคม 11). *วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย*. สืบค้นจาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/637713>
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2540). *การบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบ: บทสำรวจพรมแดนแห่งความรู้แนววิพากษ์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2560, มกราคม 30). *ค.1 โครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนกระบี่ คึกคัก ผู้สนใจร่วมรับฟังกว่า 2,500 คน*. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/1189645>
- ธนพันธ์ โล่ประกอบทรัพย์. (2557). *กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มกดดัน และกระบวนการนโยบายสาธารณะ*. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพายัพ, 8 (1), 61-76.
- ใบทองแห้ง. (2560, กุมภาพันธ์ 24). *มีอบมีเส้น? :คอลัมน์ ใบทองแห้ง*. สืบค้นจาก https://www.khaosod.co.th/politics/news_231545

- ประภาส ปิ่นตบแต่ง. (2552). *กรอบการวิเคราะห์การเมืองแบบทฤษฎีขบวนการทางสังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2561, มีนาคม 6). 21 องค์กรเอกชนกระบี่ ออกแถลงการณ์ krabi - Andaman go green ยุติโรงไฟฟ้าถ่านหิน. สืบค้นจาก <https://m.mgsonline.com/south/detail/9610000022696>
- มติชนออนไลน์. (2560, กุมภาพันธ์ 8). *อภิสิทธิ์-กรณ์”แถลง แนวรบ.เปลี่ยนโรงไฟฟ้า ใช้แอลเอ็นจี-น้ำมันปาล์มแทนถ่านหิน*. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/politics/news_456315
- วอยซ์ทีวี. (2558, กรกฎาคม 26). *NGO ได้ ถ่านหินสะอาดไม่มีจริง*. สืบค้นจาก <https://www.voicetv.co.th/read/237240>
- สถาบันพลังงานเพื่ออุตสาหกรรม. (2561, มีนาคม 24). *วงเสวนาถ่านหินในงานSETA2018 จักรวรรดิ ทบทวนการชะลอสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินภาคใต้*. สืบค้นจาก http://www.iie.or.th/iie2016/energy_detail.php?news_id=1347
- ศูนย์ข้อมูล & ข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง (TCIJ). (2557, มีนาคม 7). *จี 7 กฟผ.เลิกโรงไฟฟ้ากระบี่ ชี้กระทบสุขภาพ-ท่องเที่ยว*. สืบค้นจาก <https://www.tcijthai.com/news/2014/07/scoop/3955>
- อิสรานิวส์. (2558, กรกฎาคม 24). *เปิดบจจ.จ้าง‘ที่ปรึกษา’กฟผ. 23 โครงการ 128.8 ล.- โรงไฟฟ้า จ.กระบี่ด้วย 23.2 ล.* สืบค้นจาก <https://www.isranews.org/isranews-scoop/40132-40132.html>
- อิสรานิวส์. (2559, มิถุนายน 3). *เปิดชุมทรัพย์ ‘จ้างที่ปรึกษา’ ใน ก.คมนาคม 2 กลุ่มใหญ่รวบ 146 โครงการ 6.3 พันล.* สืบค้นจาก https://www.isranews.org/isranews-scoop/47449-report_trainnorth_30659.html

สัมภาษณ์

- กรวิทย์ ไทรบุรี, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
- กিজา ทองทิพย์, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
- กิตติชัย เอ่งฉ้วน, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
- จิรศักดิ์ มาศโอสถ, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
- ชูศักดิ์ เหลาเส้น, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
- นพรัตน์ นาคทอง, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
- บรรณาธิการสื่อออนไลน์ไม่ประสงค์ออกนาม คนที่ 1, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2561.

บรรณาธิการสื่อออนไลน์ไม่ประสงค์ออกนาม คนที่ 2, สัมภาษณ์ พฤษภาคม 2561.
ประชาชนตำบลเกาะลันตาใหญ่ไม่ประสงค์ออกนาม, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
ประชาชนตำบลเกาะศรีบอยาไม่ประสงค์ออกนาม, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
ประชาชนตำบลคลองขนานไม่ประสงค์ออกนาม คนที่ 1, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
ประชาชนตำบลคลองขนานไม่ประสงค์ออกนาม คนที่ 2, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
ประชาชนตำบลลี้ซังไม่ประสงค์ออกนาม, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
ประชาชนตำบลปากส้ายไม่ประสงค์ออกนาม, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
ประชาชนที่เข้าร่วมชุมนุมไม่ประสงค์ออกนาม, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
ประชาชนบ้านคลองยวนไม่ประสงค์ออกนาม คนที่ 2, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
ประชาชนบ้านคลองยวนไม่ประสงค์ออกนาม คนที่ 3, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
ประชาชนบ้านคลองยวนไม่ประสงค์ออกนามคนที่ 1, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
ประชาชนบ้านแหลมหินไม่ประสงค์ออกนาม คนที่ 1, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
ประชาชนบ้านแหลมหินไม่ประสงค์ออกนาม คนที่ 2, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
ประสิทธิ์ชัย หนูนวล, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
มุตตอฝา เกื้อชาติ, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
วิมลชัย ไชยมงคล, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
สมนึก กรดเสื่อ, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
สำมาแอน กสิคุณ, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
สิรินมิตร บุญเย็น, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
หิรัญ ดินแดง, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.
อดีตนักข่าวสายสิ่งแวดล้อมไม่ประสงค์ออกนาม, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2561.
อัครเดช ฉากจินดา, สัมภาษณ์ เมษายน 2561.